Масс е а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 14 январь, 1975 шу. • № 6 (5451). • Мах 2 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ, ВЦСПС-е, ВЛКСМ ЦК

КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас соцамаш тӀанийпая.

«1975 шера халкъбоахама план ханал хьалха кхоачашъяри нйслагӀа пятилетка толаме чакхъяккхари духьа промышленноста, гӀишлошъяра, транспорта болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа»;

«1975 шера лаьттанцарей хьайбашкарей йоала продукташ дукхагӀа яхари кийчъяри духьа, нйслагӀа пятилетка толаме чакхъяккхар духьа юрта боахама болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа».

1975 шера дӀахе хьоргья промышленноста, юрта боахама, гӀишлошъяра, транспорта предприятеша халкъбоахама план ханал хьалха кхоачашъяри нйслагӀа пятилетка толаме чакхъяккхари духьа союзнии автономнии республикаша, краяшеи областашеи лелаяь Ерригсоюзни социалистически яхь, котъяьннарашта дипломаш а тӀехьа 58 карара кара тела КПСС ЦК. СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК ЦӀе байракх а луш, цу даьхе 8—союзни республикашта, 50 — автономни республикашта, краяшта, областашта.

Предприятей, производственни объединеней, колхозий, совхозий, гӀишлоний, Ӏилма-тохкамеи кхычеи организацей коллективашта тела «НйслагӀча пятилеткера къахьегама денал бахьан долаш» яха КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Памятни знак оттаяьй. Памятни знак тергья нйслагӀча пхе шера план кхоачашъеча, производства эффективность лакхъеча, продукци дикагӀа хьаеча хьокхамаш эггара дукхагӀа лакхдаьчеи 1975 шера лелаяьча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогегӀа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦӀе байракхаш енначеи коллективашта.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Памятни знак енна йола коллективаш СССР ВДНХ-арча Ерригсоюзни Сийлен доска тӀа дӀаязъю.

Тахан кепатох «1975 шера халкъбоахама план ханал хьалха кхоачашъяри нйслагӀа пятилетка толаме чакхъяккхари духьа промышленноста, гӀишлошъяра, транспорта болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьара» соцам.

Ломма кепатеха арабоаккхаргба «1975 шера лаьттанцарей хьайбашкарей йоала продукташ дукхагӀа яхари кийчъяри духьа, нйслагӀа пятилетка толаме чакхъяккхар духьа юрта боахама болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьара» соцам.

ОРБИТА ТӀА — «СОЮЗ-17» ЯХА КОСМИЧЕСКИ КЕМА

ТАСС ХОАМ

Лаьттан юхера космически аре тахкара программага хьежжа 1975 шера 11-гӀча январе 0 сахьати 43 минути яьнача хана «Союз-17» яха космически кема урагӀдахийтад Советски Союзе.

Лаьттан искусственни спутника лаьрххӀача орбита тӀа даьккха космически кема лехкаш я кема командир подполковник Губарев Алексей Александровичи бортинженер технически Ӏилмай кандидат Гречко Георгий Михайловичи вола экипаж.

«Союз-17» яхача космически кема орбита тӀа лелара программах лерхӀар да:

—1974 шера 26 декабре лаьттан юхерча орбита тӀа яьккхача «Салют-4» яхача орбитальни Ӏилман станцеца цхьана экспериментош елга;

кема лелара тайп-тайпарча режимашка цун бортовой системашта комплексни проверкаш елгеи Ӏилман тохкамаш чакхдахари.

Космически кема экипажаца цахаддаш радио-телевизионни бувзам лоаттабу.

Экипажа еча докладах, дика хьал да космонавташка. Бортовой системаша лерттӀа болх бу, лаьттандарашта нийсса доладе хьалаш лоаттаду отсекашка.

Лаьттан юххерча орбита тӀа «Союз-17» яха космически кема арадаьннача тӀехьагӀа шоашта хьалхашка латта программа кхоачашъе болабелар новкъостий Губареви Гречкои.

«СОЮЗ-17» ЯХАЧА КЕМА ЭКИПАЖ «САЛЮТ-4» ЯХАЧА ӀИЛМАН СТАНЦЕ ЧУ Я

ТАСС ХОАМ

1975 шера 12 январе вӀашагӀхеттад «Союз-17» яха транспортни кема «Салют-4» яхача орбитальни Ӏилман станцеца. Космонавташ новкъостий Губареви Гречкои станце дӀачубаьнначул тӀехьагӀа лаьттана уллуврча космически ара болх бе йолаелар лехкаш йола «Салют-4» яха Ӏилман станци.

Космически аппараташ вӀашагӀхоттара процесс шин этапагӀа чакхъяьккхар. «Союз-17» яха транспортни кема гаьннара гаргагӀортилга участке кема тӀерча автоматически кхоачамашца вӀаштӀехьдаьккхар. 100 метр гаргакхаьчачул тӀехьагӀа уж гаргадутилга а кемен станции вӀашагӀхоттилга а экипажа ше чакхдаьккхар. ВӀашагӀхеттачул тӀехьагӀа космонавташ хьежар станце бортови системашка, хьадийллар люк лаз, дӀачубаьлар станце чу.

Лехкаш йолча «Салют-4» яхача Ӏилман станце балха программагӀа да:

— Космически арарча физически процессаштеи явленештеи тохкам белга;

— халкъа боахама эшача гӀулакха лаьттан тӀарча геолого-морфологически объектай, атмосферни образованейи явленейи зембоаккхилга;

— медико-биологически тохкамаш;

Станце конструкце, бортови системай, аппаратурай тохкам белга.

Космонавташ новкъостий Губареви Гречкои орбите маневраш яьчул а аппараташ вӀашагӀхеттачул а тӀехьагӀа могаш-гӀаьхьа ба.

«Салют-4» яхача орбитальни станце экипаж оттаяь программа кхоачашъе йолаеннай.

КПСС Центральни Комитетеи
СССР Министрий Советеи

ЯЛАТ ДӀАЧУИЙДЕЧА ПРЕДПРИЯТЕЙ ТЕХНИЧЕСКИ БАЗА ДЕГӀАЙОАЛАЕЛГА СИХДАРАХ

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои тӀанийцаб «Ялат дӀачуийдеча предприятей технически база дегӀайоалаелга сихдарах» бола соцам.

Соцам тӀа белгалду, ялат дӀачуийдеча предприятей технически база дегӀайоагӀилгеи ялат чулоаттаду гӀирсаш хьалделгеи ялат кийчдар дегӀадерал тӀехьадусаш хиларах паччахьалкхен ресурсай дукха ялат дуккхача хана араюккъе лоаттаду, аьнна.

Ялат ца дойтилга Ӏалашдар духьа КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои соцам баьб союзни республикай Компартей ЦК, Министрий Советий, СССР заготовкай Министерства, парте крайкомий, обкомийи райкомийи, автономни республикай Министрий Советий, крайисполкомий, облисполкомий, райисполкомий лоархӀамеча декхарех цаӀ лоархӀалда ялат дӀанийсделгеи лораделгеи Ӏалашдара ялат дӀачуийдеча предприятей технически база дегӀайоалаяри ялат чулоаттаду гӀирсаш хьалдари.

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои декхарийла яьй СССР заготовкай Министерство, СССР юрта гӀишлошъю Министерство, СССР промышленни гӀишлошъю Министерство, СССР гӀишлошъю Министерство, СССР энергетикай электрификацеи Министерство, Мособлисполкомера Главмособлстрой, Мосгорисполкомера Главмоспромстрой ялат дӀачуийдеча предприятей ялаташ чулоаттадеча гӀирсий юкъара емкость 1976—1980 шерашка 40 млн. тонн, царна юкъе элевтораш — 34 млн. тонни металлически силосаш — 6 млн. тонни хулга Ӏалашде.

Ялат дӀачуийдеча предприятей технически база дегӀайоалаяран ялат чулоаттаду гӀирсаш хьалдаран СССР заготовкай Министерствана 1976—1980 шерашка 3,5 млрд. сом пачхьалкхен капитальни вложенеш оттадаьд, царна юкъе гӀишлон-монтажни балхашта 2,5 млрд. сом.

ГӀишлон балхаш дара СССР юрта гӀишлошъеча Министерствана бокъо еннай 1975—1977 шерашка элеваторашна ялат дӀачуийду предприятеши хьалъяра массаза а болх беш йола дӀа-хьа лела поездаш вӀашагӀйоха.

СССР гӀишлошъеча Министерствана, СССР промышленни гӀишлошъеча Министерствана, СССР езача индустре предприятеш хьалъеча Министерствана бокъо еннай ялат чулоаттаду гӀирсаш хьалдара дӀа-хьа лела механизированни колоннаш вӀашагӀйоха.

СССР Госснаба тӀадиллад дӀа-хьа лела механизированни колоннаш СССР Министрий Совето чӀоагӀъяьча технически Ӏалашо яра табело маяххара хиланза яргӀоацача автотранспортни средствашца, гӀишлошъеча машинашцеи механизмашцеи, кхыча технически средствашца Ӏалашъе.

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советои СССР заготовкай Министерствана тӀадиллад СССР гӀишлошъеча Министерствана, СССР промышленни гӀишлошъеча Министерствана, СССР еза индустре предприятеш хьалъеча Министерствана, Мосгорисполкомерча Главмособлстройна ялат дӀачуийдеча предприятешка ялат чулоаттаду гӀирсаш хьалдеча гӀишлошъеча организацей производственни база дегӀайоалаяра 1975 шера плана тӀа СССР заготовкай Министерствана цу организацеша деча подрядни гӀишлон-монтажни балхий объемах 3 процент капитальни вложенешта (гӀишлон-монтажни балхашта) хьожаде. СССР гӀишлошъеча Министерствана, СССР промышленни гӀишлошъеча Министерствана, СССР езача индустре предприятеш еча Министерстванеи Мосгорисполкомерча Главмособлстройнеи мукъа беннаб белгалъяьча капитальни вложенешта централизаци е.

СССР заготовкай Министерствана тӀадиллад 1975 шера бӀарчча йолча аьшкабетонахи вӀашагӀъеккхача аьшкбетонни аьшкеи конструкцеех дӀадодар кӀезигагӀа долаш элеватораш хьалъяра техно-болхлой проекташ оттаелга Ӏалашдар. Из де деза типоразмераш дукха хулга дӀадоаккхилга, ялат чулоаттаду гӀирсаш хьалдеча министерствашеи ведомствашеи массови хьисапе деталаши конструкцеи, хӀаьта ишта элеватораш хьалъеча гӀишлош хьалъечеи монтажнии балхашта механизаци яра комплектни оборудовани хьае езилга дага а кхоабаш.

СССР заготовкай Министерствана бокъо еннай 1975 шера технически проекташ чӀоагӀъяланза элеватораш хьалъяра проекташ уттае.

Транспортни гӀирсаш деча Министерствана тӀадиллад ялат чулоаттаду гӀирсаш деча министерствашеи ведомствашеи субподрядаи договораш а деш ялат дӀачуийдеча предприятешка внеплощадочни машинаш къаш декхилга.

Яйгачеи кхачани промышленноста машинаши бытови прибораши еча Министерство, СССР заготовкай Министерство декхарийла я 1976—1980 шерашка ялат дӀачуийдечеи ялат чакхлоахачеи предприятешта хиланза яргӀоаца мельнично-элеваторни оборудовании цунна йола запасни частеши хьаелга Ӏалашде.

Яйгачеи кхачани промышленноста машинаши бытови прибораши еча Министерствана, СССР заготовкай Министерствана, СССР гӀишлошъеча Министерствана, промышленни гӀишлошъеча Министерствана, СССР езача индустре предприятеш еча Министерствана, СССР юрта гӀишлошъеча Министерствана тӀадиллад 1976—1980 шерашка йолаш йолча мельнично-элеваторни оборудовани арахецача предприятешта реконструкци елгеи уж шеръелгеи, керда яраш хьаелгеи, цу предприятешкара производственни мощносташ болх бе йолайолийтилгеи.

Союзнии автономнии республикай Министрий Советаши къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомаши декхарийла я ялат дӀачуэцача предприятешка ялат чулоаттада гӀирсаш хьалдара хиланза яргӀоаца гӀишлон материалаши транспортни хьакъоастаелга эггара хьалхарча аргӀан Ӏалашде.

* * *

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советто тешаш я союзни республикай Компартей ЦК-и Министрий Советашеи, парте крайкомаша, обкомаша, райкомаша, автономни республикай Министрий Советаша, крайисполкомаша, облисполкомаша, райисполкомаша ялат чулоаттадара гӀирсаш хьалдаран пачхьалкхен ресурсай ялат лораделга Ӏалашдаран оттаяь заданеш кхоачашъяра де мел дезар дергхиларах.

1975 ШЕРА ХАЛКЪБОАХАМА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРИ НЙСЛАГӀА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯККХАРИ ДУХЬА ПРОМЫШЛЕННОСТА, ГӀИШЛОШЪЯРА, ТРАНСПОРТА БОЛХЛОША ЛЕЛАЕЧА ЕРРИГСОЮЗНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ХЬАКЪЕХЬА

Советски халкъо хьинар ца кхоадеш къахьег КПСС XXIV съездо оттаяь мохк социально-экономически дегӀабоалабара программа кхоачашъяра.

Промышленноста, гӀишлошъяра, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой болхлоша шерра социалистически яхь а йоаржаяь, 1974 шера керда къахьегама толамаш даьхад. Дикка гӀа баьккхаб нйслагӀча пятилетка заданеш кхоачашъяра, мехка экономически низ чӀоагӀбара, советски халкъа материальни хьал-торо тоаяра даькъе.

КПСС ЦК декабрьски (1974 шера) Пленумо къоабалъяьчеи СССР Лакхехьарча Совета сессе чӀоагӀъяьчеи 1975 шера СССР халкъа боахам дегӀабоалабара Пачхьалкхен плана тӀа хьахьекхай халкъа боахама хӀара даькъа, хӀара къахьегача коллектива гӀулакхашта йола хьадда программа.

КПСС Централъеи Комитета Пленума решенешта, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкхрала жоп а луш, хьалха латтача болхлоша, бригадай, участкай, цехий, предприятей, организацей коллективаша доккхий социалистически декхараши встречни планаши тӀаийю 1975 шера — нйслагӀа пятилетка чакхйоалача шера халкъбоахама план ханал хьалха кхоачашъяра.

Къахьегамхоша дӀадоладаьча патриотически гӀулакхий боккха мах а беш, цар инициативеи хьинари дӀахо дегӀадоаладара чӀоагӀа лоархӀам а беш, КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, Ерригсоюзни Профессиональни Союзий Центральни Совето, ВЛКСМ Центральни Комитето соцам бу:

организаторскии массово-политически болх 1975 шера халкъбоахама план ханал хьалха кхоачашъяри нйслагӀа пятилетка толаме чакхъяккхари духьа промышленноста, гӀишлошъяра, транспорта, кхыча доакъой болхлоша лелаю Ерригсоюзни социалистически яхь шерра дегӀайоалаяра тӀаберзаболба союзни республикай Компартей ЦКаша, парте крайкомаша, обкомаша, окружкомаша, горкомаша, райкомаша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, министерстваша, ведомстваша, союзнии автономнии республикай Министрий Советаша, къахьегамхой депутатий краевой, областной, городской, районни Советий исполкомаша, боахамий кулгалхоша.

Социалистически яхь дӀанхача шерашка а санна, продукци дукхагӀа, дикагӀа, дӀадодар кӀезигагӀа долаш лургья яхаш лозунг а долаш лелае еза.

Яхь лелаерий низаш тӀадерзадолда общественни производства эффективность мамогга лакхъяр, дикала хьокхамаш лакхдар духьа лоаттабеча къовсама. Цу гӀулакха вӀаштӀехьдоахалда:

хӀара предприяте шин планаш, кооперированни поставкаш, договорни декхараш оттаьча номенклатуранех ассортиментах ханал хьалха кхоачашделга;

арахецача хӀамай дика маьха санна тоаелга, цар технически боарам лакхбелга, дикала Знак йола продукци дукхагӀа арахецилга;

толашагӀа йола техникеи технологии юкъейоалаяра, къахьегам, производство, управлени вӀаштӀехьъяккхар эргадоахаш тоадара, балха ханах пайда дикагӀа эцара ларда тӀа къахьегама овсарле йоккхийча темпаегӀа лакхъелга;

производства резервех мамогга дукхагӀа пайда эцилга, бедал, материалаш, йоаго хӀама, электроэнерги кхоелга, зехьа йовш йола, дӀакъеста хӀамаш, пайда юха хьа ца луш дӀауха рузкъа кӀезигделгеи ца дойтилгеи;

капитальни вложеней эффективность дӀахо лакхъелга, йистеяла ха йола объекташ сихагӀа болх бе йолайолийтилга, керда хьалъяь мощносташ караерзаяра ханаш лоацъелгеи йолаш ярех пайда дикагӀа эцилгеи, болх беш йолча предприятештеи производствашти реконструкци сихагӀа елга.

Промышленноста дерригача доакъой предприятешеи организацешеи дукхагӀеи дикагӀеи арахецалда халкъа эша товараш.

Шерра йоаржаяьча социалистически яхьа ларда тӀа Ӏалашдолда:

энергетике — халкъа боахаман бахача нахаи энергеца хадданза кхоачам белга, электроэнерги яккхарга дӀайода йоаго хӀама кӀезигъелга, энергетически установкаш сихагӀа проектни параметрашка кхоачаелга, электропередача линешка йовш йола энерги кӀезигъелга;

йоагоча хӀамаи промышленносте — доакъош кхы тӀа а технически кийчдара деш дола балхаш дикка шерделга, массе тайпара йоаго хӀама яккхара технологи эргаяьккха тоаелга, из кӀезигагӀа йойтилга, скважинаш йоахаши чӀоагӀача тӀоанехи бурув тохара сухал масъелга, промыслаш сихагӀа кийчъяь йоахилга;

металлурге — металлопродукце дикал лакхъелгеи сортамент шеръелгеи, прокатеи турбайи экономичнегӀа дола тайпаши профилаши дукхагӀа арахецилга, технологически процессашта дӀахо интенсификаци елгеи керда эффективнегӀа яраш юкъеккухьилгеи, довш дола металл дикка кӀезигделга, металлургически бедалах комплексох кхом беши пайда эцилга, потребителаша даьча заказашка хьежжа продукци телга;

машинаш еча — Ӏилманеи техникаеи укх тӀеххьарча ханакарагӀдаьннарашка хьежжа йола машинаш, прибораш, оборудовани сихагӀа хьаелга, хьалъеш латтача объекташта шийхаинахьа технологически оборудовани лоаттаелга, керда техника юкъекхахьара планаш кхоачашъелга, машинашеи оборудованеи дӀалоаца металл кӀезигделга, металлах оатхалаш еча хана Ӏоуха металл кӀезигделга, совнагӀа металл ца лоацаш яьча заготовкех, металла меттел йолча материалех шерра пайда эцилга, дукхача станокаш тӀа цхьанне болх бергбола гӀулакх дегӀаккхувлилга, оборудованега сменагӀа болх дукхагӀа байтилга;

химически мехкдаьтта химически промышленносте — минеральни удобренеш, химически хьоасцӀ, шинаш, хьамча технически хӀамаш, машиндаьтташ, красителаш, пластически массаш, каучукаш, бытовой химе товараш дикка дукхагӀеи дикагӀеи арахецилга, технологически процессашта интенсификаци елга, болх беш йола производстваш шеръелга, технически кхы тӀа а кийчъелга, царна реконструкци елга, дукха тоннаш чакхйоаха агрегаташи установкаши караерзаелга;

хьун, хьу чакхйоахача, целлюлозно-каьхата промышленносте — гӀулакхага йода хьу дукхагӀа йоахилга, цунах плиташ, целлюлоза, каьхат, картон, мебель дукхагӀа хьаелга, хьунах пайда дикагӀа эцилга, машиний технологически оборудованеи балха эффективность лакхъелга;

геологе — геологотохкама балхий экономически эффективность лакхъелга, хьагучаяьха бедала запасаш дӀадахийтача хӀара сома лоархӀаш алсамйоахилга, пайдане оахкалаш йоахка моттигаш хьалахара ханаш лоацъелга;

яйгачеи кхачани промышленносте — бахача наха хӀанз ховттачунга хьежжа ассортимент а йолаш кӀадаш, барзкъаш, кога гӀирс, кхыдола промышленнии продовольственнии товараш дӀахо дукхагӀа хьаделга, цар дикал наьха санна лакхъелга, бедалахи материалехи гӀойленагӀа йолча тайпарен кхом беши пайда эцилга;

гӀишлош еча — керда производственни мощносташ, чуӀа цӀеноши культурно-бытовой объекташи шоай хаинахьа болх бе йолайолийтилга, йистеяла езача гӀишлошта ресурсаш тӀа ерзаелга, гӀирсаш хьалдеш йоаккха ха лоацъелгеи цар дикал мамогга тоелгеи, гӀишлой-монтажни балхашка дӀауха материалаши махи кӀезигбелга, гӀирсаш хьалдара практикана эффективни материалаши конструкцеши шерра юкъекхухьилга, вӀашагӀа хувттача доакъоех зданеши гӀирсаши хьалделга, балхаш дара прогрессивни методаш юкъекхухьилга, бригадни боахама расчет массе метте юкъейоалаелга:

гӀишлой материалийи гӀишлой индустреи промышленносте — заводашка тӀехдика кийчъяь керда эффективни материалаши изделеши, моттигера гӀишлош юи куц доахеи материалаш дукхагӀа хьаелга, цар ассортимент шеръелгеи дикал лакхъелгеи, промышленноста кхыча доакъошкарча попутни продуктехи производства отходехи шерра пайда эцилга;

транспортеи бувзамеи — транспорта массе тайпай балха координаци дикагӀа елга, мухьаш сихагӀа дӀакхухьилга, локомотиваш, вагонаш, автомобилаш, кемаш сайца латташ йоаха ханаш лоацъелга, ца эшаш мухьаш дӀа-юха кхахьарга бода мах лохбелга; транспорта, почтови, телеграфни, телефонни бувзама дерригача тайпашца, телевиденецеи радиовещанецеи халкъа боахаман бахача нахаи гӀулакхаш дикагӀа делга;

Ӏилма-тохкама, проектни, конструкторски организацешка — керда машинаш, оборудовани, материалаш кийчъеча хана дай-мехкеи доазол дехьарчеи дикагӀйолча образецийи технико-экономически эксплуатационнии характеристикел тӀехдола хьокхамаш доахилга, прогрессивни технологически процессаш хьаелга, керда тайпа хӀамаш хьаярга дӀаухаматериалаши къахьегамикӀезигбелга, керда техника кийчъярга бода махи ханаши лоацъелга, эффективни Ӏилман разработкаши проектни решенеши сихагӀа производствана юкъеккухьилга;

Ӏалашони сбытовойи организацешка — ерригапредприятеши организацеши хадданза, лерттӀа, комплексно Ӏалашъелга, халкъа боахамера резерваш а нормативел тӀех йола бедалеи оборудованеи запасаш а хьалохилгеи пайда эцилгеи, хьалъяь яха езаш йолча объекташта шийхаинахьа кхоачам тӀаозилга, материальни ресурсех пайда эцараи кооперированни поставкайни договорни декхарийи планаш кхоачашъяра тӀахьожам чӀоагӀагӀа лоаттабар;

торговле, общественни кхача лелабеча, бытовой гӀулакхаш деча — товарооборотеи бахача наха бытовойи коммунальни гӀулакхаш дара боарамеи план тӀехкхоачашъелга, гӀулакх дара культура лаккъелга, балха прогрессивни формаши методаши шерра юкъекхухьилга, городашкеи юрташкеи торговле, общественни кхаьан, бытовой гӀулакхаш дара предприятей сеть шеръелга.

Социалистически яхь вӀашагӀйоллара гӀулакх эргадаьккха тоадолда, тӀаийца социалистически декхараш коллективаша, болхлоша, гӀулакхерча наха толаме кхоачашдара хиланза даргдоаца хьалаш Ӏалашдолда партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама органаша, министерствашеи ведомствашеи.

Мамогга йоаржайойла Сийлахь-боккхача Даьхен тӀем тӀа советски халкъо Котало яьккха 30 шу дизар белгалдаккхар духьа хьинареча къахьегама вахте отта аьнна хьалха латтача болхлоша, бригадаша, сменаша, участкаша, дӀайолаяь патриотически инициатива.

Шерра пайда эцалба планови заданеш хӀара болхлочунга дӀакхоачаярен уж кхоачашъяр духьа къовсам вӀаштӀехьбаккхарен ларда тӀа къахьегама овсарле лакхъяра, пхе ден заданеш диъ дийнахьа кхоачашъяра, болх беш бола болхлой кхы Ӏотӏа ца кхетийташи капитал мамогга кӀезигагӀа

(Йистедоалар 2-ча оагӀо тӀа).

БАЛХА ТӀА КА ЯЙЛА ШУН, ЦЕМЕНТНИКАШ!

Укх деношка шийтайпара доккха цӀей дезлир Шолжа района Чир-Юрт яхача болхлой посёлкерча Нохч-ГӀалгӀай цементни завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша. гӀулакхерча наха, из хьалъеш хиннача Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене СМУ-3 гӀишлонхоша, субподрядни организацей монтажникаша. ИттлагӀча январе духьашха болх бе йолаелар дукхача хана денз цар сатувсаши уж хьежаши хинна цементни завода шоллагӀа лини. Оркестро музыка а локхаш безаме тӀаэц къахьегама йоккха котало яьккха гӀишлонхой, монтажникаш, царгара эстафета дӀа а ийца шоллагӀча лине тӀа болх бе беза эксплуатационникаш. Массе митинге гуш ла плакаташи лозунгаши: «Цементникаш, хьинарерча къахьегамца жоп лургда КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкаралла!»,

Митинг хьайийллар КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара А. Ч. Осмаева. Къамаьл де дош лу КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома секретара М. А. Керимовна.

— Тахан Нохч-ГӀалгӀай цементни завод хьалъеча дакъа лоацаш мел хиннарий доккха цӀей да, — аьлар цо. ШоллагӀча технологически лине цемент еннай. ГӀишлонхоша, монтажникаша, эксплуатационникаша, проектировщикаша хьинар кхо ца деш къахьегарах вӀаштӀехьдаьлар пятилетка къоастамбеча хьалхарча ах шера хьалхара технологически лини болх бе йолаялийта а вай Даьхен халкъа боахама 300 эзар тонн совгӀа цемент а луш керда, пятилетка хоадамбу шу кердача къахьегама толамца белгалдаккха а.

Цементни завод хьалъеча дакъа лоацаш хиннарий хиниа ца Ӏеш ерригача республика къахьегамхой а деза цӀей да ер, — аьлар цо.

КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома бюро, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета цӀерагӀа башха дика къахьегама котало яккхарца М. А. Керимова даькъала биййцар гӀишлонхой, монтажникаш, проектировщикаш, эксплуатационникаш, цементни завод хьалъеча дакъа лоацаш мел хиннараш.

Завода коллективо арахеца продукци «гӀишлонхой маькх» я. Республика халкъа боахаме хьахиннад керда дакъа — цементни промышленность, Чир-Юрта а цуна гонахьа ялача юрташкарча а бӀаьш болча наха хьабе болх ба заводе. Хьалха вай мехкарча кхыча районашкара хьахкухьаш хинна цемент хӀанзчул тӀехьагӀа дӀакхухьийтаргья вежарашка йолча республикашка: Дагестане, Къилбаседа ХӀирашкахьа, Черсий-Балкхаройче. ХӀара шера шаккхе технологически лине арахецаргья цхьа миллиони 200 эзари тонн цемент. Из вай республике гӀишлошъеча, ишта лакхе цӀераш яьхача республикашка гӀишлош хьалъеча шортта тоъаргйолаш я. Ленински къаман политика котъялар хьахьокх вай республике йоккха предприяти — цементни завод хьалъяро. Цига дакъа лоацаш хиннаб берригача вай мехкара викалаш. Завод хьалъеча эша проекташ кийчъяьй Харьковерча, Москверча къахьегамхоша, цига эша оборудовани, материалаш, конструкцеш хьакхахьийтай Москвера, Хабаровскера, Ангарскера, Кировера, Куйбышевера, Барнаулера, Руставера, Ново-Краматорскера, Киевера, кхычахьара.

Завод хьалъеча мах баь варгвоацаш ноакъостал даьд Ростоверча, Краснодарерча,

(Йистедоалар 2-ча оагӀо тӀа).

СУРТА ТӀА: цементникий митинг.

И. ПЛИЕВА сурт.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ, ВЦСПС-е, ВЛКСМ ЦК

1975 ШЕРА ХАЛКЪБОАХАМА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРИ ЙИСЛАГӀА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯККХАРИ ДУХЬА ПРОМЫШЛЕННОСТА, ГӀИШЛОШЪЯРА, ТРАНСПОРТА БОЛХЛОША ЛЕЛАЕЧА

ЕРРИГСОЮЗНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ХЬАКЪЕХЬА

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагӀо тӀа).

дӀайохийташи продукци дукхагӀа арахецара, Ӏилманен техниканен карагӀдьинараш производствана сихагӀа юкъекхахьара а тӀехдика продукци арахеца мощносташ чу ларда тӀа дукхагӀа хилийтара а, тӀехдикачен дикачен категорех йола продукци дукхагӀа хьаяра, материальни ресурсаш кховрэ чотах планал совгӀа продукци арахецара укх пятилетке Ӏоаьла дикача опытах.

Уйла дукхагӀа тӀаухийтийла цехий, сменай, бригадай, участкай коллективай яхь дегӀайоалаяра, смежни предприятей бувзамаш чӀоагӀдара, хӀаьта иштта къаьст-къаьстача болхлоша шо-шоай профессеегӀа яхь лелаяра а. ХӀара болхло, техник, инженер, гӀулакхера саг деррига халкъа социалистически яхье хьинаре доакъашхо хургвола тӀулакх вӀаштӀехьдоаккхалда. Хьал а лоацийла, мога а йойла оборудованех, балха ханах мамогга дукхагӀа пайда эцара, профессиональни говзал лакхъяра ларда тӀа болх дукхагӀа хьаӀайтара хьалхалеттача болхлоша Ӏомаяь опыт. Шерра дӀайоаржайойла производство эргайоахаш тоаяран цун эффективность лакхъяран тӀаерзаяь хӀаране творчески планаш тӀанйяран чакхъяхарах Ӏилма-технически болхлоша дӀайолаяь инициатива. ЧӀоагӀдолда Ӏилмаи производствах болхлошв шоайла леларду творчески гӀулакхаш, дегӀакхувлалба рационализаторийи изобретателийи болам.

ХӀара даькъе, республике, крае, областе, городе, районе дӀахо болба дикагӀйолча коллективайи производстве хьалха латтача къаьст - къаьстачари къахьегама прогрессивни методаш Ӏомаяран юкъекхахьаран дӀаболабаь болх. Хьехам бара гӀулакх дегӀакхувлалда кадрой болхлой голашагӀа йола опыт, навыкаш, болхлой класса къахьегама традицеш кагирхошта дӀателара лоархӀамегӀарча формех цаӀ из хиларах тарра. ТолашагӀа йола производственни опыт юкъеккхухьлага партийни организацей, боахама кулгалхой, инженерно-технически болхлой лоархӀамегӀара дехкар лоархӀалда.

1975 шера дӀахо лелайойла Ерригсоюзни социалистически яхь:

котбаьнарашта министерствайи (ведомствай) профсоюзий ЦК-айи «ЙислагӀа пятилетка ханал хьалха кхоачашъярах» яха сийлахьа дипломаш а памятни совгӀаташ а луш кертера профессеш йолча болхлоша;

котбаьнарашта министерствайи (ведомствай) профсоюзий ЦК-айи «ЙислагӀа пятилетка ханал хьалхе кхоачашъярах» сийлахьа вымпелаш а памятни совгӀаташ а луш бригадаша (участкаша);

котбаьнарашта «Пятилеткай турпалаш, къахьегама ветеранаш — дикагӀйолча комсомольско - кагирхой коллективана» карара кара тела ЦӀе байракхаш а луш комсомольско-кагирхой бригадаша;

котбаьнарашта дипломаш а ахчан премеш а тӀехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела 770 ЦӀе байракхаш а луш предприятей, производственни объединеней, гӀишлоний, Ӏилма-тохкамеи кхычеи организацей коллективаша:

котбаьнарашта КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК дипломаш а ахчан премеш а тӀехьа карара кара тела 100 ЦӀе байракх а луш городашеи городской районашеи лелаер.

Шо-шоай доакъошка 1975 шера Ӏилма-тохкама, проектни, конструкторски организацей Ерригсоюзни социалистически яхь вӀашагӀйоллар гӀойленагӀа лоархӀалда. Оттаьнча порядкагӀа котбаьнараш хоастабар духьа ахчан премеш а йолаш тела ЦӀе байракхаш оттае мукъа лулба министерстваштен профсоюзий ЦК-аштен.

Пятилетка чакхйоалача шера къахьегама хьокхамаш лакхдаьча болхлошта, инженернотехнически балхаш дераштa, гӀулакхерча наха тела ерригача Союзе цхьатарра йола знак оттайойла «1975 шера социалистически яхье котбаьнар» яхаш.

ЙислагӀча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяьча производстве хьалха латтарашта дӀахо а телийла «ЙислагӀча пятилетка ударник» яха знак памятни совгӀат шийца а долаш.

Предложенеш тӀаэцийла:

ВЦСПС-о еннар — йислагӀча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяьча дикагӀа болча болхлошта, инженерно-технически балхаш дераштa, тӀулакхерча наха телара Советски Союзе гӀоллен доазол дехьарча мехкашкен ахара 90 эзар льготни туристически путевка къоастаяра хьакъехьа.

ВЛКСМ ЦК-ас еннар — йислагӀча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяр духьа лелаеча социалистически яхье тӀехдаьнна доккхий хӀамаш карагӀдувларах комсомольско-кагирхой коллективаштен къонача производственникаштен Ленински комсомола 40 премм хьожаяра а царна 15 эзар льготни туристически путевка къоастаяра а хьакъехьа.

Союзни республикай Компартей ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта, министерстваштен ведомстваштен, союзни автономни республикай Министрий Советашта, крайисполкомаштен облисполкомаштен, профсоюзни комсомольски организацеша цхьана мукъа лулба правительственни совгӀаташ далийтара хьачутела:

йислагӀча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаеча социалистически яхье дикагӀа белгалбаьнна производстве хьалха латтараш, тӀехдаьнна доккхий хӀамаш карагӀдаьнна бригадай (участкай) членаш;

пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяьн производства технически боврам лакхбеча, керда техника хьаеча, арахецача продукце дикал тоаеча доккхий толамаш даьха, лоархӀамегӀара объекташ болх бе йолайолийтилген керда производственни мощносташ карае-рзаелген Ӏалашдаь дикагӀйола предприятеш, гӀишлош, организацеш.

1975 шера а ше йолча ютийла:

предприятеша, гӀишлоша, организацеша даькъа чухьа лелаеча социалистически яхьа хӀара квартале (ах шера) итогаш яра порядок, царна СССР министерствайи (ведомствай) профсоюзий ЦК-айи карара кара тела ЦӀе байракхаш а ахчан премеш а луш;

№№ 18, 23 а йолаш 1974 шера 7 январе, № 932 а йолаш 1974 шера 29 ноябре КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас даьча соцамаша оттаь Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш яра порядок, котбаьнараш хоастабара чакхдоаха гӀулакхаш, тела ахча тӀадоагӀа моттигаш.

Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш елген цига котбаьнараш белгалбелген 1975 шера халкъбоахама плани тӀайиша социалистически декхарашин кхоачашдарах хьахиннарашка хьежжа леладолда, пхе шера план кхоачашъяь хулга геркал а деш.

Центральни моттигерчен газетий, журналий издательствай редакцеша, телевиденей радиовещаней дешашта йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен Комитето тӀехьа ца доахаш къьга, дог тешалеш дуьцалда болхлой, бригадай, цехий, предприятей, гӀишлоний, городий, областий, крайй Ерригсоюзни социалистически яхь мишта лед. Къахьегача коллективай вахарера хьалда масалаш а кхувлаш хьахьокхалда социалистически яхь сага нравственни кхетам балара, цун творчески хьинар корта болаш дола гӀулакхаш, бехктокхам дегӀадоаладара, социалистически коллективизм вӀаштӀехьлара гӀулакха мел лоархӀам болаш я.

1975 шера дӀахо а леладолда центральни моттигерчен газеташа социалистически яхьа лелами цунах хьахиннараши хьаьжкхара хетаяь лаьрххӀа полосаш арахецилга.

Предприятей, гӀишлоний, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша къахьегама коллективаша пайда эцалба гойтара агитаце тайптайпарча средствах, къаьгача, кхетадергдолча формехьа хьаделлалда предприятешта хьалхашка латта декхараш, хьахьокхалда уж кхоачашдергдола цаькъаши средстваши, ЙислагӀча пятилетка турпалий — социалистически яхье котбаьнарий галерей оттаелга могадолда.

Издательствай, полиграфе, книжкаш дохкара гӀулакхашта йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитето, Политиздато, «Плакат» яхача издательства, кинематографе дешашта йола СССР Министрий Совета Паччахьалкхен Комитето, телевиденей радиовещаней дешашта йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен Комитето 1975—1976 шерий планашка оттадолда советски къахьегамхой — йислагӀча пятилетка ударникий турпал образаши цар балха опыти хьахьувкхаргйола брошюраш, плакаташ, документальни фильмаш арахецилга.

* * *

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас хьакхайкаду, турпалча болхлой классо, инженерно - технически болхлоша, промышленноста, гӀишлошъяра, транспорта, халкъа боахама кхыча доакъой берригача къахьегамхоша, Ерригсоюзни социалистически яхье хьинаре дакъа а лоацаш, 1975 шера халкъа боахама план кхоачаши тӀехкхоачаши ергйолгах, йислагӀа пятилетка толаме чакхйоаккхаргйолгах шоаш чӀоагӀа дог тийша хилар.

БАЛХА ТӀА КА ЯЙЛА ШУН, ЦЕМЕНТНИКАШ!

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагӀо тӀа).

Бакурча, Армавирерча, Новороссийскерча, Орджоникидзерча, Махачкалерча, кхычахьарча гӀишлонхоша, Ригерча наладчикаша.

Вай республика халкъа боахаме лоархӀамера из предприяти хьалъеш латташехьа Новороссийскерча, Серебряковскерча, Брянскерча йоккха опыт йолча специалисташа - цементникаша кийчбир укказа цементни заводе эшаргболи квалифицированни болхлойэксплуатационникаш. Вежарашха долча Советски Союза халкъаша иштта сийлахь-доккхача эрсий халкъо новкъостал дарах вай республике керда цементни промышленность хьахинна ца Ӏеш хьахиннай болхлой класса йоккха отряд — цементникаш. Заводе хӀаиз хьинаре къахьегаш ба цхьа дезал саина барттайна бола пхийтта къамах бола нах. Эрсашца Варвин Юреца, Романов Александрца, украинцаца Приленко Викторца, кхычарца пятилетка тӀеххьарча шера къахьегама вахте а этта хьинаре къахьегаш ба кхестача пийшкий машинисташ нохчо Хажгев Ӏабдул-Хьамид, гӀалгӀа Гамаев Ӏаьла, кхы дукхха барап а.

Вай республика халкъа боахаме лоархӀамера из предприяти хьалъеча къаьстта дика болх барца белгалбаьнкаб Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене СМУ-3 Усманов Баудн, Пирогов Александр керте латтача бригадий гӀишлонхой, Давлетбаев Рамзача бригадера монтажникаш, Журавель Иван Павловича бригадера электрикаш. Накаева Маржана кулгаллеча бригадера каменщикаш. Шоай новкъосташта хьокхам телаш хьинаре къахьегарца белгалбаьлар вай республика заслуженни гӀишлонхой, монтажникаш Безверный Николай Николаевич, Ефремов Николай Лаврентьевич, Бабоченко Дмитрий Яковлевич, Пережогин Владимир, кхыбараш. Сборкан монтажен йоккхагӀйола оборудована монтажни балхаш деча цар юкъейоалаяр бахьан долаш дикка сихагӀа хьалъяь яьлар завод. Ши эзар тонн арматура завод хьалъеча дӀа а йохийташ хьинаре къахьийгар Дудаев Косими Гребенюк Тимофейи керте латтача арматурщиканй бригадаша.

Нохч-ГӀалгӀай цементни завода объекташ хьалъеча хьинарен диззан дакъа лаьцар «Минмонтажстрой», № 7 йолча треста Грозненски монтажни управлене, «Монтажтермоизоляция», «Кавэлектромонтаж», «Ювмонтажавтоматика», «Спецжелезобетонстрой», «Югпромвентиляце», «Двигатель монтажа», «Тепломонтажа», «Промсвязьмонтажа» специализированни организацей коллективаша.

Республика берригa къахьегамхой чӀоагӀа сатувсаш хьежаш хилар цементни завод сихагӀа хьалъяь кларга, ударни комсомольски гӀишло аьнна цӀи тиллаир цунах, цига дика болх барца белгалъяьлар Балаян Томилла керте латта комсомольски штаб. Нохч-ГӀалгӀай цементни завод хьалъеча хьинаре дакъа лаьцар Грозерча комсомольцашен кагирхошен. Шоаттен кӀирани деношка цига цар болх бир 20 эзар сахьата. Комсомольцехи кагирхоехи ткъеста гӀишлонхочоа дезз паччахьалкхен совгӀаташ деннад, дукхача комсомольцашта еннай ВЛКСМ значокаш. Иштта дукхачарна еннай «Социалистически яхье котбаьнар» яха Ерригсоюзни знакаши ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкома сийлен грамоташи.

ГӀишлонхоша - монтажникаша Ӏалаьмате дукха болх баьб цементни завод хьалъеча. КарагӀдьинначох кхоачамбаь Ӏе йиш иц. Даьхе бахьан долаш кхы а хьинарегӀа къахьегара тӀаьхьех къахьегамхой КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета шоллагӀча сессе решенеша. КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарало. Завод болх бе йоласиый. ХӀана завода къонача коллектива сийлен декхар да гӀишлонхошкара къахьегама вахта хьа а нийца лоацшача хана производственни мощносташ караерзаелга. 1975 шера, пятилетка тӀеххьарча шера цо арахеца езаш я 750 эзар тонн продукци. Хьалхашка латтар атта декхар дац. Лоацца аьча проектни мощностага кхачийта езаш я хьалхара технологически лини, тӀа-тӀа низ болийташ болх байта беза шоллагӀча технологически линега. Уж декхараш шоаш толамца кхоачашдергхиларах дог тийша ба заводв цементникаш.

ШоллагӀа технологически лини болх бе дӀайолаеннай. Цу лине хьалхарча къахьегама сийлен вахте этта шоай болх дӀаболабир заводе дикагӀа лоархӀача болхлоша бедала хьайрай машиниста Г. Горшенина, дробильно бедала цеха машиниста Ю. А. Беспокойне, машинист, профсоюза цехкома члена М. Д. Радовилова, смена мастера, завода комсомольски организац секретара Л. Умхаева, кхычар.

ЧӀоагӀа дог гӀоздаьнна карагӀдаьинарех, хьалхашка латтача декхарех лаьца митинге къамаьлаш дир гӀишлонхоша, эксплуатационникаша, монтажникаша, инженерно-технически болхлоша, гӀулакхерча наха. Трибуна хьалхашка ва пусковн комплекса начальник, Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене начальника заместитель Р. А.-Г. Гойгов. Нийсъенна халонаш яца а еш башха дика къахьегама толам бакхарца завод хьалъеча дакъа лоацаш мел хинараш даькъала бийцар цо.

Къамаьл де доаш делар Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене, завод хьалъеча генподрядчик хиннача СМУ-3 начальника П. И. Евтуховна. Цо дийцар лоархӀаме промышленни предприяти хьалъеча гӀишлонхоша, монтажникаша даьхача къахьегама толамех. ГӀишлонхойи монтажникийи цӀерагӀа керда болх бе йолаеннача предприяте символически дӀоагӀа дӀаделар цо эксплуатационникашка. Проектни мощность караерзаечен гӀишлонхошта маьшца продукци Ӏалашъечен цар доккхий къахьегама толамаш дахар ловш ловца баькххар нов. Евтухова.

Завода символически дӀоагӀа дӀа а эцаш шоай низи хьинари ца кхоаеш къахьийгача гӀишлонхошта, монтажникашта баркал оалаш къамаьл дир завода директора Ю. А. Вайчурина. Цар шоашта кийчдаьча къахьегама совгӀата жоп а луш, хьинаре къа а хьегаш башха дика толамаш доахаргхиларах тешам белар цо.

Арахеца продукци дукхагӀа, дикагӀа, дӀадодар кӀезигагӀа долаш хулийтаргья, яхача девизах шоаш къахьегаргхиларах къонача предприяте болхлой цӀерах дош делар кхестача пийшка машиниста Г. Горшенина.

Митинге иштта къамаьлаш дир СССР монтажни лаьрххӀа долча гӀишлон балхийи Министерства производственно-распорядительни управлене викала В. В. Ковальска, Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене № 3 йолча гӀишлон-монтажни управлене каменщикий бригада бригадира М. Накаевас, Ленина орден лелаеча № 7 йолча треста Грозненски монтажни управлене бригадира Д. Я. Бабоченка.

Нохч-ГӀалгӀай цементни завод болх бе йолаяларах КПСС Центральни Комитетага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага завод хьалъеча дакъа лоацаш хинарашен эксплуатационникашен дохьийтача рапорта текст Ӏоеш республика комсомольски ударни гӀишлон штаба начальника Балаянц Томиллас. Массане а чӀоагӀа тӀовраш а тохаш цаӀ санна массава а раьза а волаш тӀаэц из.

ГӀишлонхошта чӀоагӀа эшаш йола цемент ара а хецаш болх бе йолаеннай завода шоллагӀа технологически лини. Ка яйла шун, цементникаш!

Б. КОСТОЕВ.

1975 ШЕРА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГӀАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАНА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето СОЦАМ БУ:

Статья 1. Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совето хьачуенна 1975 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен план Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета планово-бюджетни отраслевни комиссешка даь тоадараш теркал а деш могае.

Статья 2. 1975 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен плана укх тайпара керттера хьокхамаш чӀоагӀде.

(1974 шерачул дукхагӀа хургьа проценташца)	
Реализаци еш йола промышленноста продукци цу дакъе:	4,9
Моттигерча промышленноста министерство	6,6
Кхачан промышленноста министерство	3,4
«Чечингушстройматериалы» яха объединени	3,9
Йовгоча хӀамай промышленноста управлени	8,9
Паччахьалкхени кооперативни торговле рознични товарооборот	4,2

Статья 3. 1974 шераца нийсдича 1975 шера дукхагӀа делга Ӏалашде:

бахача наха ду гӀулакхаш	6 проц.
цу дакъе: юрташка	10 проц.

1975 шера финансироване ерригача источникий чотах 52,3 эзар кв. метр чуӀе моттиг йола цӀенош хьалде.

Статья 4. КПСС XXIV съезда Директивашкен «1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен пхе шера планах» долча СССР Законаген хьежжа советски халкъа материальни культурни вахара боарам дӀахо лакхбара мероприятеш кхоачашъелга Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла.

Статья 5. 1975 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен планах лаьца Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета планово-бюджетни отраслевни комиссей заключенешка белгалъяьча предложенешкен замечанешкен, хӀаьта иштта Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета сессе депутаташа йоалаяьча предложенешкен яьча замечанешкен хьожилга а царех лаьца йоагӀаш йола решенеш тӀаэцилга а Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный,
1975 ш. 8 январь.

1975 ШЕРАРЧА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

Нохч - ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето СОЦАМ БУ:

Статья 1. Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совето хьачуенна 1975 шерара Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджет доходаштен расходаштен 134046 эзар сом а долаш чӀоагӀъе.

Статья 2. 1975 шерарча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете паччахьалкхени кооперативни предприятешкара, организацешкара хьачуйоагӀа доходаш — оборота тӀара налог, пайда тӀара еш йола отчисленеш, производственни керттерча фондех тела махи оборотни средстваши, пайдаех мукъа диса ахча, подоходни налог, социалистически боахамгара йоагӀа кхыйола доходаш — деррига а лаьрхӀача 107999 эзар сом а долаш чӀоагӀъе.

Статья 3. Халкъа боахама финансировани яра — промышленность, юрта боахам, жилищно-коммунальни боахам, бувзам, халкъа боахама кхыдола доакъош дӀахо дегӀадоаладара — еш йола расходаш 1975 шерарча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете ерригa а лаьрхӀача 27110 эзар сом а долаш чӀоагӀъе.

Статья 4. Социально - культурни мероприятешка — массане юкъарча дешара школашка, юкъерча специальни дешара заведенешка, Ӏилма - тохкама учрежденешка, библиотекашка, клубашка, театрашка, кенийоазонга, просвещенеи культураи кхыча мероприятешка; больницашка, берий яслешка, санаторешка, унахцӀено лораяреи физически культураи кхыча учрежденешка; пенсешкеи пособешкеи — дӀадохийта деррига ахча 1975 шерарча Нохч - ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете 101298 эзар сом чӀоагӀде.

Статья 5. Паччахьалкхен Ӏаьдала органаши паччахьалкхен управлении лелаярга дӀадохийта ахча 1975 шерарча Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджете 3180 эзар сом чӀоагӀде.

Статья 6. 1975 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР республикански бюджет деррига лаьрхӀача доходаштен расходаштен 41496 эзар сом долаш 1976 шера 1 январе кассе юхедуса оборотни ахча 1800 эзар сом долаш чӀоагӀъе.

Статья 7. 1975 шерара районийи городийи бюджеташ деррига а лаьрхӀача доходаштен расходаштен 92550 эзар сом долаши 1975 шу чакхдоалаш цу бюджетех кассашка дуса оборотни ахча деррига а лаьрхӀача 3200 эзар сом долаши оттае, цу даькъе:

(эзараш сомаш)

Районаши городаши	1975 ш. доходаши расходаши	1976 ш. 1/ кассашка дуса оборотни ахча
Ачхой-Мартановски район	3249	140
Веденски район	3277	130
Грозненски район	4890	220
Надтеречни район	2790	110
Назрановски район	4684	190
Наурски район	3937	170
Ножай-Юртовски район	4015	170
Советски район	1965	90
Сунженски район	4775	200
Урус-Мартановски район	4551	190
Шалински район	7072	250
Шелковской район	3463	170
гор. Грозный	34061	850
гор. Гудермес	5546	170
гор. Малгобек	4275	150

Потребительски организацей розничии товарооборотага хьежжа оборотах йолча налогах доагӀар 1975 шера районийи городийи бюджеташка кхы тӀа чудоагӀаргдолаш оттаде укх боарамех:

(эзараш сомаш)

Ачхой-Мартановски район	1071
Веденски район	2397
Грозненски район	1550
Надтеречни район	1533
Назрановски район	1623
Наурски район	783
Ножай-Юртовски район	2929
Советски район	1416
Сунженски район	803
Урус-Мартановски район	3074
Шалински район	3533
гор. Малгобек	1859
Деррига:	22571

Статья 8. Нохч - ГӀалгӀай АССР районийи городийи бюджеташка 1975 шера еш йола отчисленеш чӀоагӀъе:

а) бахача нахагара йоахача подоходни налога тӀареи оборота налога тӀареи укх боараме:

Районаши городаши	Отчисленей процент: бахача нахагара йоахача подоходни налога тӀара	Отчисленей процент: оборотах йоакхача налога тӀара
Ачхой-Мартановски район	100	100
Веденски район	100	100
Грозненски район	100	100
Надтеречни район	100	100
Назрановски район	100	100
Наурски район	100	100
Ножай-Юртовски район	100	100
Советски район	100	100
Сунженски район	100	100
Урус-Мартановски район	100	100
Шалински район	100	100
Шелковской район	100	8,2
гор. Грозный	25	17,8
гор. Гудермес	50	80,5
гор. Малгобек	100	100

б) кооперативни предприятешкареи общественни организацей хозорганашкареи йоаккхача подоходни налогагӀа, колхозашкара йоахача подоходни налогагӀа, юртбоахама налогагӀа, хьун доходагӀа, саг йоалаянза болча, цхьаь болча, кӀезига дезал болча СССР гражданашкара йоахача налогагӀа, 1975 шерарча ахчанхӀамай лотареягӀа еш йола отчисленеш 100 процент;

в) 1975 шера ехкача Паччахьалкхен чурча 3 процент кхаж боагӀача заемах ийцача ахчан тӀара 50 процент.

г) кооперативни общественни организацей хӀамашта шоай лоӀамагӀа яьча страхованегӀа, транспорта пассажирашта декхар а даь тӀайожаяьча страхованегӀа, декхар а даь тӀайожаяьча страховане кхыча тайпаех 1975 шера хьаӀалоагӀача ахчаш тӀара 10 проценти доалахьарча хӀамашта страховани ярах бахача наха хьателача ахчаш тӀара 50 проценти.

Оборота тӀара йоаккхача налога контингентагара Нохч-ГӀалгӀай АССР республикански бюджете 1975 шера хьачутела ахча РСФСР Главнефтеснаба управленера 6 проценти «Чечен-ингушвино» Грозненски чхьагӀара - коньячни комбинатера 100 проценти чӀоагӀде.

Статья 9. Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета планово-бюджетни отраслевни комиссей заключенешка белгалъяьча, 1975 шерарча Нохч-ГӀалгӀай АССР Паччахьалкхен бюджетагӀа лаьца яьча предложенешкен замечанешкен, хӀаьта иштта Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета заседание депутаташа яьча предложенешкен замечанешкен хьожилга, царех лаьца йоагӀаш йола решенеш тӀаэцилга, Нохч-ГӀалгӀай АССР министерствай, ведомствай, доходийи расходийи балансашта, сводни республикански бюджета, районийи городийи бюджеташта, хӀаьта хиланза ца доалиш моттигаш нийслой — паччахьалкхен юкъарча доходаш тӀара еча отчисленей боарамга хьежжа а Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совето чӀоагӀъяьча 1975 шера Нохч - ГӀалгӀай АССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен планага хьежжа а тоадараш юкъехьолга Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадилла.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный,
1975 ш. 8 январь.

1973 ШЕРАРА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТ КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА ОТЧЕТ ЧӀОАГӀЪЯРАХ БОЛА

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета

СОЦАМ

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето СОЦАМ БУ:

1973 шерара Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярах йола отчет доходашта 133568 эзар соми расходашта 125601 эзар соми, е доходаш расходел [illegible] эзар сом дукхагӀа а долаш чӀоагӀъе.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный, 1975 ш. 8 январь.

Партийни организацешка

ПАРТЕ ДОШ — НАЬХА ДЕГАШКА

Коммунистически къахьегама коллектива цIи лелаеча Грозненски вагонни депо къахьегамхоша, инженерно-технически болхлоша, кулгалхоша чIоагIа къоабалъяь тIайнйцар КПСС ЦК декабрьски (1974 ш) Пленумен нйсазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессен решенеш. Цар дег тIара раза хинна хьалдоаш пятилетка чакхйоалача шерарча Паччахьалкхен планахи бюджетахи дола Закон. Цу дерригне легаш гIоздаьха болча цар къахьегамхой хьинар кхы а айдар укх деношка КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарало.

Цу лоархIамеча партийнии паччахьалкхени документаша хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбакара, 1975 шера лаьрхIа лакха социалистически декхараш тIаэцаре шерра массово - политически болх боаржабаьбар укх деношка депо ерригача цехашка, участкашка. Цу хьакъехьа хIанзале дукха беседаш чакхъяьхай коллективе цар агитатораши политинформаторашен. Шоаш из деча хана цар Пленума, сессе, Кхайкарала керттерча положенеца дувз коллектива хьалхашка латта декхараш.

Шийна партийни организаце тIадилла гIулакх тешшаме кхоачашдеш ва - промывочно-пропарочин цехера политинформатор Сердюков Владимир Иванович. Партен правительстван лерхIар шоай дагара долга хьакхайкадир цига къамаьл даьча слесара коммуниста Моисеев Юрий Васильевича Цар цеха коллективо балха план 20 декабре кхоачашйир, къахьегама овсарле 13 процент лакхъяьй, продукцега дIадодар 4,9 процент кIезигдаьд. Из бахьан долаш 41530 сом ахча кходаьд. Партен правительстван Iалаьмате чIоагIа йоакхо ю КПСС XXIV съездо оттаяь машара политика лорзагI па йоалийташ чакхъяккхара. Империализмо шаи агрессивни гIулакхаш хадданза чакхдоахаш долча хьалашка шин оборонии низ чIоагIа ца лоаттабича ялац вай Даьхе, хIаьта а кердача шера цу гIулакха дIадахийта лерхIа ахча дерригача бюджетах 8,4 процент мара хилац.

Оаха чIоагIа къоабалъяь тIайнйцай КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленумен СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессен решенеш, аьлар колесни цехерча коммуниста Н. Г. Епсиева. Кердача шерарча плана тIа а, бюджета тIа а лерхI халкъа боахама экономика деррига доакъош дегIадоаладарца цхьана дикка къахьегамхой хьал-торо айе а. Къаман доход 6,5 процент е 21,5 миллиард сом лакхлургья, ешта аьлча дIадахача дик шера юкъера лаьрхIача хIара шера хинначул 6 миллиард совгIа хургья. Цун ларде лерргIа тоалуш хургда къахьегамхой вахар а. Иштта, пятилетка чакхйоалача шера болхлойн гIулакхерча наьхен хIара беттара алапи юкъера лаьрхIача 144 сомага дIакхоачаргда.

Цу цехе беседа еш хиннача политинформатора Аксенов Николая болхлой теркам тIаэзар производства эффективность лакхъяра резерваш хьагучаяхара, кердача шера хьалхарча дийнахьа денз шерра социалистически яхь йоаржаяь къахьеганза дарг ца хилара. ХIара участке болх вIаштIехьбаккха беза «хьайоаккха продукци дукхагIа, дикагIа, дIадохийтар кIезигагIа» яхача девизагIа.

Пятилетка толамца чакхъяккхара дика лард еллай депо коллективо дIадахача дик шера. Иштта, 1974 шера план 28 декабре кхоачашъяьй. ХIаьта партен правительстван лоархIамеча решенеша, документаша легаш айдаь болча цар къахьегамхоша пятилетка тIехьарча шера кхы а овсарегIа болх бе лаьрхIад. дукхачар керда шу кердача инициативашца дIадоладаьд. Электросварщика нов. Шульгас пятилетка В. И. Ленин ваь 105 шу дуза ди тIаккхоачаш кхоачашъяра хIара болхло тIахьехаш дIаболабаь болам коллективе шерра хьаллаьцаб. ХIанз депо къахьегаш ва пятилетка графикагIа ялх бутт хьалха воагIа 2373 свг. Царех ба н.н. слесарь Паночкин, электросварщик Потапкин, котельщикаш Сердюков, Горожанкин, промывальщикаш Ефремов, Шабаев, кхыбараш.

Коллективе хIанз беш бола беррига массово-политически болх тIаберзабаь ба хIара болхлочо ший декхар дизза кхоачашдеш ца хуле партен паччахьалкхени планаш толамца кхоачашъелга Iалашде, йиш хургйоацилгах нах дIакхетабара, цар хьинар кхы а чIоагIагIа айдара.

Л. ЕВЛОЕВА,
КПСС Октябрьски райкома инструктор.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯРА НАЬКЪАШ

Хьехархо, кхетам телар. «Горскнефть» яхача мехкдаьттен гази йоаккхача управлене къаьсттача дега йIовхалца оал уж дешаш. Кхетам балара деша цIенхаштта терко ю управлене партийни комитетон производственни участкай коллективашен. Мехкдаьтта кийчдаран дIаахийтарая йолча участка мехкдаьттахой коллективе беррига кагирхой кадрови болхлошта тIачIоагIбаьб. Царцара кхетама болх алхха балха дийнахь баь Iаш къаьна болхлой. Къонача мехкдаьттахошта кхетам балара болх производстве болх чакхбаьлча а бу цар. Масала, болх чакхбаьлча царца цхьана дIахьо цар шоай мукъа ха, цхьана культурни моттигашка салоIаш хул, балхах мукъа болча деношка цхьана тайп-тайпара сакъердаме мероприятеш вIаштIехьйоах. Массе хана а кагирхой къахьегамцара безам совбоахаш, дукххача шерашка шоаш Iоаяь балха опыти, знанеши, говзали царга караерзаяйта гIерташ хул уж.

«Горскнефть» НГДУ чIоагIа сийлу иштта кагирхошта кхетам а телаш дика къахьегача производственникий. Царех ба электромонтер М. Сазанов, ЭМЦ слесарь А. Еременко, оператор П. Калин, сварщик В. Лукьянов. Цар кхетам балара школах чакхваьнна 50 къона болхло ва управлене къахьегаш. ХIанз кагирхошта шоай балха опыт караерзаеш 20 кадрови болхлю ва. Управлене партийни комитето дийцад дикагIа болча кхетам теларий балха опыт НГДУ ерригача балха участкашка йоаржаяра дош.

Ше баьча соцам тIа партийни комитето НГДУ профсоюзо группкоман кулгалхоштен могадаьд «ДикагIа вола кхетам телар» яха сийлен цIи яккхара тIехьа ерригача балха участкашка къовсам боаржабе.

Иштта терко ю парткомо НТО-он ВОИР-и яхача обществай балха. НТО балха дикадар фуд аьлча, из да болхлоша хIаране творческа планаш тIаэцари уж кхоачашъяри. Берригача инженерно - технически болхлой шо-шоай творчески планаш я. Цу гIулакхо торо лу лоархIамегIа дола производственни дешаш кхоачашде, объекташ сихагIа хьалаьяха, бедали материалаши кхое.

Дуккхьала цхьан, пятилетка диълагIча шера, РИТС-1, РИТС-2 творчески группаша хьинаре новкъостал а деш балха юкъейнхьай дукхха мах бола предложенеш. Бокхха болх чакхбоах ВОИР-о рационализаторашта юкъе. Иштта, масала, «Изобретательства лардаш» яхача темах 12 сахьата йолча программах царца дешар вIаштIехьдаьккхар цо. «Пятилеткана къонабарий тохкам» яхача республиканоски слете дакъа лаьцар къонача рационализатораша.

Каст-каста рационализацеи изобретательстван балха итогашка хьажара комиссен ВОИР советен цхьана заседанеш ю.

Иштта цIенхаштта терко ю къахьегам Iилман дарда тIа вIаштIехьбаккхара деша а. 24 мероприята белгал а еш къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара план вIаштIехьъяьккхай. Уж ерригаш в тIаерзаяь я къахьегам вIаштIехьбаккхара болх тоабара, механизацех балха пайда эцалга тоалара, иштта кхьдола декхараш кхоачашдара.

М. ХУМАДОВ.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬР

Вай республикерча дукхача промышленни предприятей коллективашта юкъе дика къахьегаш социалистически яхье хьалха латташ я Назрановски автотранспортни предприяте коллектив. Республикерча автотранспортни предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача цунна еннай Нохч-ГIалгIай транспортни управленеи профсоюза обкомеи карара кара тела цIе байракхи хьалхара ахчан премии. КПСС ЦК партеген советски халкъаген даьча Кхайкарала раьза хиннача цар керда декхараш тIайнйцар.

Уж къахьегама толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, хIанзлехьа шоай пхе шера задании кхоачашъяь итташ водителаш ба цу предприяте.

Царна юкъе ва Могушков Башир. Шийна тIабилла болх массава а цIенеи биззаи кхоачашбеш вола Султана Башир тха дикагIвола водитель, тешаме новкъост ва аьле лоацца характеристика лу цунна предприяте кулгалхоша. Цу дешашта тешал деш цун балхах лаьца дукха масалаш доаладе йиш я. Ше автотранспортни предприяте болх беш доаккхача кхойтта-дийтта шера замечани йоацаш, даим социалистически яхье хьалхалаттараштa юкъе волаш хьавоагIа Могушков Башир. Дика болх беш хиларах доккхал деш, курал еш воацаш, массаза а ший новкъосташта гIо де гIерташ, уж шийна тIаккхебе гIерташ къахьегаш ва коммунистически къахьегама ударник. Шийца болх беча нахаца безаме, Iимерза, товш ва Султана Башир. Цудухьа массане лоархIаши сийдеш ва из.

Дукха моттигаш нийслу Башира хатар хиннача е дика денача водаш вола пассажир тIаннйсвале из кхача везача сиха дIакхоачаве везаш. Пассажирий дега махеттара царна тоамбеш уж ший ханнахьа кхача безача дIакхоачабу. Цудухьа цунна баркал аьле мара нагахьа саг дIаводац. Цига къахьегаш волча шерашка ворхI-бархI шера автобуса тIа болх беш хинав Могушков Башир. Дукха моттигаш нийсъеннай цунна автобуса чу биц а бенна шоай хIамаш а йита пассажираш дIабаха. Цул тIехьагIа дукха ха яккха езаш хулар Башира йолча даьга автобуса чу йицъенна хIамаш дIакхачийта гIерташ. Иштта из хиларах дег тIара доагIача дIайхача дешашца цунна ловцаш доахаш, баркал яхаш дукха моттигаш нийсъеннай. Цох лоархI Башира ший вахаре эггара доккхагIдола совгIат.

Хьинаре къахьегаш, общественни болх дика беш хиларах Назрановски автотранспортни предприяте водителашта юкъе эггара хьалхарчарца яьккхай коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи. Цу сийдолча цIера сий даим лакха лоаттадеш хьавоагIа из. 1967 шера КПСС членалла дIайнйцар Башир. Цу сийдолча цIеро ше дукххача хIаман декхарийла велга дика кхетадеш ва из.

Балха тIа аьттув болаш йола участок лохаш цIаккха хиннавац Могушков. Хала хиларах балхах бIукъожабеш ца хилар, ше каралаьца болх цIенеи биззаи кхоачашбеш хилар я цун дика оамал. Пхиялх бутт хьалха предприяте директора, партийнии профсоюзнии организацей кулгалхоша чу а вийха Баширага аьлар автобус а йита таксистий бригада бригадиралла ваха веза хьо аьнна. ДIахо кулгалхоша дувцар бригала даим тIехьаюсаш хиларахи из гIулакх предприяте балха тIа чIоагIа Iаткъаш хиларахи. Бригада болх Iа тоабергхиларах тхо дог тийша да цар аьнна дешаш, дег чу дийшар Могушков Башира. БархI шера ше къахьегаш хиннача автобусий водителех, иштта ше бер санна боча лелаяьча автобусах къаста хала дар. ХIаьта а шун сайх бенна тешам боабергбац аз, бригада социалистически яхье хьалхалаттараштa юкъе яхийта хьожаргва со, аьнна дош делар.

Таксистий бригадана кулгалде хьожаваьча хьалхарча деношке а тахка волавелар Башир бригада тIехьаюсаш хилара бахьанаш. ХIара дийнахьа итогаш е ваьлар Башир хIара водитела баьча балха хIаранегара доагIар хьадехар, бе безачоа бехк бора. Цудухьа массехк бутт балалехьа социалистически декхараш тIехххоачаш а деш яхье хьалхалаттараштa юкъе яхар бригада. ХIанз цу автобоахаме меттел ерригача Нохч-ГIалгIай транспортни управлене а хьалхалаттачарех я цун бригада. Иштта къахьегача бригадос хьалха дIадахача шерашка шийна тIадиса декхараш тIера дIа а даьха дIадаха шу чакхдоалаш кхоачашйир пхе шера задани. ХIаьта цу бригадана керте латтача коммуниста Могушков Башира ше пхе шера задании кхы дукха а хьалха кхоачашйир.

Коммуниста, шоллагIча класса водитела, коммунистически къахьегама ударника Могушков Башира, хьинаре дакъа лоац общественни вахаре. Предприяте халкъа тIахьожама группа председатель ва. Агитатора болх а цIенеи биззаи кхоачашбу.

Иштта хьаьнала къахьегаш Башира доахача къахьегама толамий лакха мах баьб Даьхено. Цун наькха тIа лепаш я «Знак Почета» яха орден, «За доблестный труд» яхен ленински юбилейни медалаш, «1973 шера социалистически яхье котваьннар» яха сийлен значок. Цунна иштта тийннай итташ Сийлен грамоташ.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Сурта тIа: водитель Б. Могушков.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЕРТТЕРДАР — КАГИРХОЙ САКХЕТАМ ЛАКХБАР

Кагирхошта коммунистически кхетам луча лоархIаме моттиг дIалоац лекционни пропаганда. ВЛКСМ обкома, горкомий, райкомий, юххьанцарча комсомольски организацей лекторски группай болх тIаберзабаь ба кагийча нахаген мехкарашкен кIоаргев творчески ленински теоретически тIехьале Iомайтара, общественно - политически знанешта, КПСС XXIV-чен ВЛКСМ XVII-чен съездий решенешта, партен правительстван вай ханарча документашта пропаганда яра.

Парте обкома Х пленума решенеша дIадехараш кхоачаш а деш кагирхошта интернациональни, патриотически, атеистически кхетам балар гIулакх тоалар духьа комсомола комитеташа дика кийчбаьча нохчехи гIалгIаехи бола кагий нах юкъе а бохийташ чIоагIъяьй лекторски группаш. Царех цхьаболчар вайнахьа меттала лекцеш ешаргйола гIулакх Iалащдаьд. Цо цхьадолча даькъе йиш хилийтар лекционни пропаганда кхы чIоагIагIа а цхьан хIамаш тIаерзаяьи тIагIерттан лелаййта.

ХIанз кагирхоех вола 600 лектор ва хан-ханнахьа бригадашка, цехашка, хьайбай фермашка, гаьнарча юрташкеи болхлой поселкашкеи къамаьлаш деш.

Тайп - тайпарча технически средствиехи гойтара пособехи кхетамца пайда а эцаш боккха чулоацам бола болх чакхбоаккх «Сунжанефть» НГДУ, Гудермесски локомотивни депо, вIашагIтехача Грозненски авиаотряда. Веденски района Киров-Юртовски школа лектораша.

Кагирхоша чIоагIа безаме хеташ тIаэц педагогически Iилмай кандидата В. Кан-Калика, исторически Iилмай кандидата Ю. Агаджанова. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета инструктора И. Шаипова, Нохч-ГIалгIай историе, меттен литературан Iилман-тохкама института сотрудникаша С. Магомадовен М. Мустафиновен еша лекцеш. Цар лекцеш белгала я дикен чулоацам боккха болаши хиларца, цар торо хулийт кагирхой Iилман мировоззрени хьае, парте политика царна кIоаргагIа дIайовзийта.

Лекторски группа хадданза йоакхо ю къоначарна атеистически кхетам балара. Цу хьакъехьа дукха болх бу Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студента А. Эдильханова, Грозненски педагогически училища дешархочо Х. Матаевас, комсомола ветерана А. Саламоза. Цар майрра хьагучадоах кхоачамбоацараш, уж хьахнлара бахьанаш дIадоваийт кхуваш йозгIа йиIигаш маьре ухийтилга, мехкарий удабелга, урдув доахилга, массехк саг йоалар санна долча дIаяхача заман ширдаьннача гIулакхашца цIенхаштта къовсам лоаттабара кагирхой тIа а хьехаш. Цар шоай лекцешка хоадамболаш дола масалаш а кхуаш хьагойт цу йирчача гIулакхаша дIакхача зе.

лакхаша вай сирдача вахара мел новкъарле ю.

Холуш болх тоабаьб Малгобекски, Сунженски, Ленински районий лекторски группаша. Цар лектораша шерра пайда ийбу лекционни пропаганда тайп-тайпарча формаехи методаехи — лекцеши, беседаши, диспуташ, дагахьара журналаш, хаттарийн жопийн сайреш ю.

Кагирхошта юкъе лекционни пропаганда еча шерра дакъа лоац комсомола, тIема, къахьегама ветеранаша: С. Х. Шалиева, Э. Алероева, Д. Г. Мидаева, Е. А. Варавинас, кхычар. Цар шоай хьинари низ кхобац кхуаш йоагIача тIехьена коммунистически кхетам балара.

ХIанз къаьстта лоархIам бе безаш гIулакх да кагий нахи мехкарийн буржуазни идеологеца машар хургбоацача уйлашца хьалкхебар. Лекторски группаша из болх бу, цкъа-дале, шерра буржуазни общества, империалистически паччахьалкхений агрессивни политикана, хIанзарча ревизионизма теорештен концепцештен критика ярца. ШоалагIа-дале, социалистически общественни строя, советски вахара, КПСС машара политика кIаьгтIа масе тайпарен дIайовзийтарца.

«Къонало бехке ю империализм» яхача девизагIа шерра мероприятеш чакхйоах комсомола комитеташа.

ВЛКСМ обкомо хадданза йоакхо ю лекторий кадраш кийчъяра. Массехк шу да Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университетеи Грозненски мехкдаьтта институтеи къонача лекторий школаш толаме болх беш йола. Цар цига караерзаю лектора балха говзал, марксизма-ленинизма произведенешца, кхыдолча литератураца болх бе Iомабу уж. Уж теоретически кийчбелга, царна практически опыт дулга вузай общественни Iилмай кафедрай кулгалца чакхдоакх. Цу дерригне йиш хилийтай тайп-тайпарча лостамех бола къона лектораш кийчбе.

Кагирхой коммунистически уйлаш йолаш, советски Даьхе, интернационализм Iалаьмате чIоагIа езаш, лакха нравственность йолаш хьалкхебар шоай юкъмоттигера гIулакх лерхIаш я республика комсомольски организацеш, хIана аьлча уж идейно чIоагIбенна хиларга, цар классови сакхетам лакха хиларга хьежжа мара айлац кагийча наьхен мехкарийн общественно - политически вахарцара хьинар. Из цIаьккхаза а белгалдаьккхад «Белорусе партийни организаце идеологически кадраш хьахаржарен царна кхетам баларен балхах» болча КПСС ЦК соцам тIа. Беррига идеологически болх эргабаьккха тоабара хоадамболаш декхараш хьалхашка оттадаьча цох республика комсомольцаша, кагирхоша шоай дIахо де дезача гIулакхий программа лерхI.

А. МИТРОФАНОВ,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретарь.

ИТТНЕХ ЦАI

«Вахар а гIоза да, ваха безам а боккха ба» яха В. В. Маяковске стихаш тIара дешаш духхьал Мудаев Лаьчах аьлча санна хетало из юххьанца вайзача сага.

Безаме елакъежача, йизано гергача юхьо, моллагIча балхах лоархIергда аьнна хетача низ болча кулгаша, цун ерригача оамалаша тешал ду ший таханарча а кхоанарча а иразе вахарах Лаьча тийша хилара.

Заводе — дика новкъостий, цIагIа — барттайна дезал, дукха беза болх — из дерригa а Лаьчий доаиш да. Из да Лаьчийна сага вахаре керттера да аьнна хетар.

Цул хьалха даь балхаш доацаш, итт шу совгIа ха я «Трансмаш» завода механически цехе токарни станока тIа цо болх бу. Цу юкъа токара говзал йизза караерзаяь ца Iеш, хIанз йиъалгIача разряда токарь ва Мудаев, ший професси бокъонца езаеннай цуйна.

Ший балха моттиг а, ший станок а езаш ца хилча Iалаьмате хала хургдар Лаьчийна карагIдаьнна толамаш даха. Безамо аттача боаккхар цун къахьегам. ХIаьта, юстара хьежаш латтачунна ма хетта атта а дацар уж даха.

Дукха дика болхлой ба Мудаев Лаьчий новкъосташта юкъе: токараш Фролов Виктор, Ананченко Владимир, Цокаев Ваха, иштта кхыбараш а. Атта хила йиш я яц цу санна болча болхлошка сий дейта а везийта а.

Массадолча гIулакха юкъе хьалха волаш хьаварца из сий дизза даьккхад ала йиш я Лаьчах: хьалхарчарца кхоачашйир нйслагIа пятилетка, заводе эггара хьалхарчарца ший тамагIаца болх бе бокъо елар.

Ерригача предприяте итт саг ва хIанзлехьа ер пятилетка кхоачашъяь. ДIадахача шера август бетта денз иттлагIча пятилетка чотах къахьегаш хьавоагIа ший гIулакха вокха говзанч токарь Мудаев. ХIаьта ший тамагIаца цо болх бу шн шу хинна Iац. ТамагIах лаьца: ОТК тIахьожам боацаш продукци дIаяла бокъо яларах доккхал дой а, Лаьчас дика кхетаду продукци дика хилийтара бола шийна тIера бехктоккхам совбоалилга. Цудухьа, къаьстта чIоагIа хьожаш лелаяду цо ше еш йола оатхалаш хIара денна дикагIа хилийтара гIулакх. Продукца дика хьаяра процесс балха моттиг, станок цIена, лостам болаш хилийтарах дIайолалу аьнна хеташ ва Лаьча. Цу гIулакха цо ше чIоагIа терко а ю.

Болх беча станока гIар-тата новкъа хул цунга ца ваьннача сага. Лаьчийна ший лерга тоам беш санна хет цун тато. Станока «оазах» цо къоастаю кулг тоха эша ха: мелъенна фента чIоагIъе, е даьтта хьакха, е кхыдола гIулакх де.

Цудухьа барт тов сан станокеи, — яхаш бегаш бу Лаьчас, — шиъне а тхоай производственни декхараш массаза 140—150 процент кхоачашду.

ХIара шера цо производственни толамаш дахарца бакъъю коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи. Цкъан- шоззен белгалваьккха Iийнавац Мудаев Сийлен грамоташца, тайп-тайпарча совгIаташца.

КарагIдаьннача толамех Лаьчас кхоачамбеш ца хилара тешал деш да хIара денна къахьегама толамаш совдоахаш хилар. Къахьегама овсарле лакхагIа хилийтара, балха ханах бизза пайда эцийтара социалистически яхье баьнна къахьегаш ба цехе беррига болхлой. Иштта, ший новкъостаца, ше санна пхе шера декхараш ханал хьалха кхоачашдаьча Цокаев Вахийца социалистически яхье ваьнна къахьег Мудаева а.

Производстве дикача къахьегамца, вахаре бакъахьарча оамалашца белгалваьннача сага шоай депутат хила тешам лу нахо. Иштта тешам белар старопромысловски къахьегамхоша Мудаев Лаьчийна а.

Дукха низ-хьинар, ха дIаех депутатски гIулакхаша. Харжархой тешам бакъбеш, шийна тIадехка декхараш хулачох дизза кхоачашдеш хьавоагIа Мудаев. МассагIа хул вахача доккхий а зIамига а гIулакхаш. Цхьабакъда, мелла лоадам бац аьнна хеталур а цIенхаштта тIайнций, хулачох из кхоачашде хьож депутат.

Из вахача Иванова цIерагIча городоке Армянски переулкагIа баха нах хала лелар водопроводни лини еха. Массехк бутт а бар из тоае вIаштIехь ца доала. Юххера-а шоай депутатага Мудаев Лаьчийга дихьар цар из гIулакх. Дукха ха ялалехьа хIара коа тIа хий доладолийташ водопроводни лини тоаяйта карагIдаьлар депутата. Депутата дIайолакрах массехк мероприяти чакхъяьккхай поселок цIенъяра, хозъяра. Цу тайпара масалаш дукха а да.

— Ше дечох чам, сакъердам эца ховш хилча дукха хIама де кхоаве йиш я. ЦIен-нана а я са балха: крановщица я из. Цудухьа цуп новкъостала тхоай цIагIа кулг тоха а, тхоай кхаь йиIигага хьажа а кхоаву со, — йоах Лаьчас.

Мудаев школерча дай-наной комитета член а ва.

«НйслагIча пятилетка ударник» яха сийлен цIи дIахо кхы а доккхагIа толамаш дахарца бакъъе дага ва Мудаев.

Л. АУШЕВА.

С. М. Кирова цIерагIа «Динамо» яха Московски электромашиностроительни завод вай мехка дика йовзаш я. Тахан бIаьш предприятеша динамовций методех увттаяь къахьегама овсарле лакхъяра планаш ларде а лувцаш шерра яхь йоаржаяь болх беш я.

КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабеча «Динамо» завода коллективо йоккха къахьегама котало яьккхай — къахьегама овсарле лахъяра пятилетни план ханал хьалха, кхаь шерен биъ беттен кхоачашъяьй. Цу Iалаьмата йоккхача котален боккха мах баьб предприяте болхлошка, инженерно - технически болхлошка, гIулакхера барашка КПСС ЦК Генеральни секретара дайтача моаршала письмо тIа. Динамовций производственни толамаш — из коллективо завода партийни организаце хьалхленца баьча боккхача балхах хьахиннар да.

Коммунисташ хьалха а латташ социалистически яхь а йоаржаяь планагIа лакхденнад производство технически а организационно я тоаялар, хадданза лакхъяьй болхлой профессиональни говзал. Цхьан саген ерригача коллективен толамашта юкъера бувзам къаьгга белгал а беш, завода партийни организаце коммунистически хьисапе къахьега, гIулакхаца а шоаш бехктоккхаме лоархIаш а хургболаш Iомабаьб нах.

ХIанз заводе шерра яхь яьржай шо-шоай пятилеткаш В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 105 шу дизарга кхоачашъяра тIехьа.

Къаьстта теркам тIабохийташ леладу укхаза шоай планаш чакхъяхара общественни хьажараш делга. Предприяте уж ду хIара денна, хIара бетта, хIара квартале. Из боккха болх бар бахьан долаш пятилетка йолаеча денз заводе арахеца электродвигателаши аппаратуреи дикагIа, тешамегIен дукхагIен болх бергболаш арахец, лакхъеннай производства рентабельность а.

1974 шера январе денз арахецачох ах продукци дикала знак йолаш арахец.

Дукха ха йоацаш предприяте коллективо къахьегама котало яккхарах рапорт деннад. Пятилетка диъ шера контрольни цифрашца лаьрхIа хиина продукцена реализаци яра план ханал хьалха кхоачашъяьй.

Социалистически яхье даьхача къахьегама толамаша дегаш айдаь болча коммунисташен динамовций ерригача коллективой лаьрхIад 1975 шера 7 ноябрь тIаккхоачаш бIарчча пятилетка чакхъяккха.

СУРТА ТIА: Аьрдехьара аьттехьа коммунисташ цхьоалагIча аппаратни цеха партийни организаце секретарь С. А. Юрченков, шоллагIча машинни цеха участка мастер Социалистически Къахьегама Турпал В. А. Телегин, инженер - технолог А. Д. Коралев, цхьоалагIча аппаратни цеха комсорг наладчица В. Ерофеева.

В. КОШЕВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

ГАЗОВИКИЙ ДОШ

«Халкъа къахьегамо вай мехка Iалаьмате йоккхий производственни фондаш хьакхелай. Царех кхои беш пайда эцаро, керда балха юкъейнхьа мощносташ сиха караерзаяро, оборудоване болх ца беш йоаккха ха кIезигьяро, техникана хIара станока лерттIа лоаладаро боккха экономически пайда лу».

КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала тIара дола уж дешаш «Кавказтрансгаз» объединене коллектива вахаре чIоагI а денна дIаэттад.

Ханал хьалха кхоачашйир коллективо пятилетка диъ шера программа. Планал совгIа потребителашка пхи бIаь миллион кубометр гаргга газ дIакхачийтай. Иштта кхоачашъяьй шера йоагIаш хинна ерригa керттера заданеш а.

ХIанз предприяте цехашкеи балха участкашкеи кIоаргга Iомаеш я КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессен КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарален исторически материалаш. Предприяте болхлошен специалисташен доккхий декхараш тIайнйлу пятилетка тIехьарча шерен бIарччача пятилеткана йоагIен заданеш ханал хьалха кхоачашъяра. Шера план 25 декабрен пятилетка 1975 шера 20 декабрен кхоачашъе дош деннад цар. Планал совгIа бIаь миллион кубометр газ потребителашка дIакхачийта, газа транспортировка ярга дIададар лохдара чотах 200 эзар сом кходе лаьрхIад газовикаша.

Дика я пятилетка тIеххьарча шера хьалхарча деношка денз коллективо дIайолаяь юхьиг. Январь бетта хьалхарча кIирагIа планал совгIа 10 миллион совгIа кубометр газа реализаци яй.

Я. БУБНЕНКО.

БУРУВДЕТТАРИЙ ТОЛАМ

4300 метр — иштта я № 165 йолча скважина хургйола кIоаргал. ХIанз цу бустамга кхача массехк итт метр мара йисаяц А. И. Тесленко начальник волча буровой бригада. Мадарра аьлча, атта метраш яц уж. Зехьа оалаш дац, скважина толам бурувдеттарий хьинарах тийша ба, аьле.

Цудухьа беррига низ, теркам тIабохийташ, тешам болийташ къахьега гIерт бригада хIара болхло. ХIаьта из бахьан бурув тохара хьалаш чоалхане а хала а доллаше къахьегача толам боал цар.

Иштта, масала, дукха ха йоацаш скважина чура бурувдетта оатхал хьалъэцаш, бурувдеттачун гIончa волча Торшхоев Асхьаба балха соединенеех цхьанне чу хир хьада хилар эйра. Переходной турба чу хинна из санна йола дефект къайла ялийтанзар бурувдеттачун гIончий Пугуев Саламбека бIаргаша а.

Шоай балха декхараш лерттIа кхоачашдарахк балха белаш фел хьахьокхарахи А. Торшхоеван С. Пугуеван баркал кхайкадаьд.

Цул а совгIа. Бурувдеттача бригада коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй декабрьски задани.

А. БАКАЛЮК.

ЭНЕРГЕТИКИЙ ХЬАЖАР-КОНКУРС ХИЛАР

Дукха ха йоацаш чакхъяьлар Грозэнерго районни энергетически управлене коллективашта юкъе къахьегам лорабаран кхерамзлен техника бокъонаш кхоачашъярах хетаяь йола хьажар-конкурс.

Хьажара-конкурса лоархIам — кхерамзлен техника бокъонаш телхаярца болча къовсаме сетеви предприятей болхлой, инженерно-технически болхлой шерра юкъеозар, цу предприятешка къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар, къахьегам лорабара бокъонаш телха ца яйтар ба.

Центральни комиссе «Электрически сетей дикагIйола район», «Сетеви предприяте дикагIйола служба» яха цIи яккхара йолча хьажара-конкурса итогаш а яь оттадир къахьегами кхерамзлен техника бокъонаши лораяра тIехьа дикагIдола хьокхамаш дахарах призови моттигаш хьожае: районни электрически сетей предприятешта юкъе хьалхара моттиг Малхбоалехьарча электрически сетей В. А. Стрюкова кулгалдеча Наурски РЭС-а коллективана. Цунна Сийлен грамота, 350 сом ахчан премии елар.

ШоллагIа моттиг хьожайир Малхбоалехьарча электрически сетей коллективана. Цу коллективана Сийлен грамотеи, 235 сом ахчан премии елар.

Сетеви предприятей службашта юкъе хьалхара моттиг Малхбоалехьарча электрически сетей П. С. Зозуляс кулгалдеча подстанце службас яьккхар. Сийлен грамотеи 200 сом ахчан премии елар цу коллективана.

Иштта хьалхара моттиг яьккхар Малхбузехьарча электрически сетей Н. П. Олешкос кулгалдеча подстанце служба а.

Цу коллективана а Сийлен грамотеи 200 сом ахчан премии елар.

В. ПЕТРОВ,
Грозэнерго РЭУ юртарча электрификаце группа кулгало.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 30 шу ДИЗАРГА

Сийлахь - боккхача Даьхен тIем тIа котало яьккха 30 шу дизара хетаяь яр Ленина орден лелаеча Ярославски моторни заводе хьежоргах топаш еттара спортивни яхьаш. Цига дакъа лоацаш бар завода болхлой хиина ца Iеш Горькера, Костромера, Рыбинскера спортсменаш а.

Сийлен приз яьккхар моторни завода ДОСААФ комитетерча «Мотор» яхача спортивно-технически клуба спортсменаша.

СУРТА ТIА: завода директора заместитель, отставкера авиаце инарал-майор Я. М. Немировский яхьашка котало яьккха Куракина Ольга даькъала юецаш ва.

В. САРАНЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТ

ЯХЬАШ ЧАКХЪЯЬННАЙ

Грозне шахматий клубе 2—9 ча январе дIахьош хиина кхаь тайпара спортивни яхьаш чакхъяьннай. «КIай ладья яхача клуба приз яккхара города школашта юкъе хиинача шахматех ловзара яхьашка хьалхара моттиг яьккхар № 2 йолча школа дешархоша В. Лупарева, В. Афанасенкос, В. Шепелева, О. Солодковас. Хила йиш йолча 20-нех 15 очко яр цар. 13 очко а йолаш шоллагIача моттиге ба 34-ча школа дешархой (Октябрьски район). Хьалхарча улга тIа массарел дикагIа хьоккхам баьккхар ворхIлагIча класса дешархочо Лупарев Виктора.

Шахматистел шн ди тIехьагIа лайза чакхбаьлар шашисташ а. Финале ловзаш яр йиъ команда. Царна юкъе котъяьлар 54-ча школа шоллагIа команда (Старопромысловски район). Дика лайзар В. Бенько, С. Кузьменко, Р. Темирсултанова.

Ишта Грознерча шахматий клубе дакхъяьннай эрсийн дунен халкъашта юкъерчен шашкех ловзаш Российски Федераце кубок яккхара йолча яхьий ахфинал.

Ирача спортивни къовсаме массарел котбаьлар Ростовера шашкех ловзараш. 21 очко яр цар. 18 очко а йолаш шоллагIа моттиг яьккхар Москверча команда. Цу шин команда бокъо яьккхар 22 январе Калуге дIахьоргйолча финале дакъа лаца.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

◆

Чакхъяьннай № 2 йолча технически училище дIахьош хиина республика профтехобразоване управлене болхлошта юкъе шашкех ловзаш хьалхле яккхара хиина яхьаш а. Цига дакъа лоаш яр итт команда. Шо-шоай группашка хьалхле яьккхар № 10 йолча профтехучилищан специальни профтехучилищан командаша.

Финале уж шн команда вIашагIкхийттача котало а яьккха управлене чемпиона цIи яьккхар специальни профтехучилища команда. Цу команда-ца бар С. Мамакаев, И. Вальковский, А. Сенчеков. 10-ча профтехучилища командага шоллагIа моттиг кхаьчар. КхоалагIа моттиг кхаьчар № 7 йолча профтехучилища командага.

Л. ВАЛЕРЬЕВ.

Польшера хоамаш

ПЕНАГАРА ПЕНАГА КХАЧЧАЛЦА ДОЛА КIУВСАШ

Баьде-цIе беса, сийна, баьдебаьццара бесаш дукхагIа а долаш логамаш даь кIувсаш дукхадеза IарбаштА. скандинавашта хозагIа хет овкъара бессеи моакхеи бесаш. японцашта — кхыдола бесаш. Из долла хIама хайра тхона экспорта тоцам балга юкъарчал доаццаш хозача бесах тайша да аьнна хеташ болча специалисташа болх беча «Дивилан» яхача Лодзински кIувсий фабрике. Лодзински кIувсаш доахк Кувейте. Саудовски Араве. Японе. Ливе бахача наьха квартирашка, уж бIаргагурга Швеце. Англе, Франце, кхыча мехкашка.

Дукха ха йоаццаш реконструкци яьча предприяте моделиш цехе болх беш я польски кIувсаш ийдеча мехкашка бахача наьха чам теркал а беш логамаши знзаши увттадеш болча художникий йоккха группа. Укх гарггача хана дукхагIа а тайп-тайпара а кIувсаш арахеца йиш хургья «Дивиланага». Хьалъяь йоалаш латт шера 2 миллион гаргга квадратни метр кIувсаш арахеца низ болаш хургйола керда предприяти. Европе эггара йоккхагIйолча кIувсий фабрикех цаI хургья из. Цига оттаергья эггара кердагIа йола машинаши оборудовании. Шенача тхах, дунен моло маьххара, «пенагара пенага кхоачаш», шера тьадерга кIувсаш.

◆

«ОЛИМПЕ» АДРЕС — ЛОДЗЬ

ХIара шера синтетически хьасах яь ийс миллион блузка, свитер, кофточка, кхыйола хIамаш арахец дукха ха йоаццаш шийи 25 шу дизар белгалдаьккхача «Олимпия» яхача Лодзински трикотажни фабрико.

Польски кхалнаха езаенна Iац «Олимпе» арахецаш йола трикотажни хIамаш. Уж чIоаггIа хоатташ я Советски Союзе, Болгаре, Чехословаке а Франце а, Англе, США, Канаде, кхыча мехкашка. Фабрика продукце экспорт 1974 шера шозза дукхагIа хиинай цул хьалхагIа дIадахача шераца нийсйича.

ХIанз ахи эзар саго болх беш йола «Олимпи» балха овсарле лакха йолча машинашцеи оборудованецеи кийчъяьй. Хаддаза кердайоах цун продукци — трикотажни хIамай 75 керда модель производствана юкъехьу хIара квартале.

◆

ЦIИ ХЕЗА КОГА ГIИРСХОЙ

Кога гIирс эггара дукхагIа бохка кхухьийтараштА юкъе, Италегара, Испанегара, Францегара, Чехословакегара дIанйккхача, дунен тIа пхелагIа моттиг лоац Польша. Доазол дехьарча мехкашта укх шера 24 миллион пар гаргга кога гIирс бохьийтаргба польски фабрикаша. Эггара дукхагIа нийбу из Советски Союзе, Великобритане, ВIашагIкхийттача Штаташа, Франце, ФРГ-ес, Австрале, Канадо, Ливе, скандинавски мехкаша.

Укх тIеххьарча итт шера 5-зза хIана хиинаац аьнна дукхагIа хиинай польски экспорт. Из — нахьарий промышленноста предприятеш шеръярахи царна моденизаци ярахи хьахиннар. 1966 шерагара 1970 шерага кхаччалца промышленноста цу дакъага дIаяхийта капиталовложенеш, масала, 2,5 миллиард злотых гаргга яр, хIаьта укх пятилетке шозза совгIа дукхагIа хургья уж. Укх тIеххьарча хана хьалъяьй хIаране шера 5 миллион пар кога гIирс арахеца низ болаш йола кога гIирсий керда кхо фабрика а, хIаьта ишттаа эггара кердагIа йолча техникаца кийчъяь тIоарска ду шн завод а.

Ирина БЕК.
(«Польски обозрени»—АПН).

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАМИЙИ ХАЛКЪИЙИ КУЛЬТУРА

Фуй социалистически къаман культура? Миштай цун структура? Культура дегIайоалаяра малагIа лоархIам болаш ба къаман мотт? Сенах латт советски къамий культураш вIаши гаргаувзара чулоацам? Цу хаттараштА жоп лу философски Iилмай доктора А. Г. Агаева «Социалистически къаман культура» яхача ший книжка тIа. Дукха ха йоаццаш арахийцад из Москве, политически литература издательстве. Социализм йолча ханара къамий отношеней проблемаш йовза безам мелбараштА лаьрхIа да книжка. Боккха пайда лургба цо вузий преподавателашта, пропагандисташта.

Агаев Ахед — философ а филолог а ва. Цо язъяьй къамий дешаех йола монографи, Дагестана къамий литературана хетадаь книжкаш. «Лезгияр» яхача романа, «Надежда» яхача повеста, дукхача дувцарий автор ва из.

Ер цхьаькха болх арабаьккхаб Iилманхочо, писатела. Мишта определени еннай цу тIа къаман культурана?

Из, язду автора, халкъо шеца хьадаь деррига исторически вIашагIкхийтта материальни, общественно - политически, технологически, Iилман, философски, этически, эстетически, кхыдола дика хIамаш да, кхыча халкъашца дIа-юха гIулакхаш а леладеш, хьанийца, общественни вахара ерригача сферашкарча ший прогресса (цунца этнически яр а йолаш) шерра юкъе доаладу дика хIамаш а санна.

Социалистически революце, белгалдоаккх Агаева, къаман культура структура хийцай. Миллионаш бола, хьалха дIаяхача хана культурах дIакъаьста хиина нах цо тIзберзабаьб адамлено ший исторечухь хьабаьча кхетама хьаста. Социалистически революце къахьегаш бола нах хьнннаре хIама хьадеш бола низ баь дIаоттабаьб. «ХIаьта кердача социалистически хьалашка, — язду автора, — халкъаша хьаю культура фольклора хьисапе а ца еш Iилман техникаи, профессиональни литературан искусстван хьисапе ю. Из творчество хьахул социальни доал дара, экономика, политикаи идеологеи, морала, ерригача общественни отношеней доакъошка».

Боккха лоархIам болаш да къаман культура специфически элемент хиларах тарра бувцаш бола мотт мел лоархIам болаш ба хьахьоккхаш автора дувцар а.

Къаман мотт тайп-тайпара функцеш кхоачашъеш ба, бакъда царна юкъе эггара лоархIамегIа моттиг дIалоац къаман - культурни бойчо. Авторо белгалдоах къамий, халкъий метташ, белгалйоах этнически (къаман а) группа. Къамий метташ литературе дIачIоагIдеина а къамашта юкъе багагIеи йоазонцеи деча къамаьлаца дIадаьржа а да. СССР къамий метташ йоазон традицеш къона хиларца белгалдоалаш да, хIана аьлча царех дукхагIа дарий йоазув Сийлахь - йоккха Октябрьски революци хинначул тIехьагIа хьахиина да. Этнически метташ дукхагIча даькъе къамаьлаца дувцаш да. Иштта меттащ дувца нах геттара кIезнга ба йоазон формагIа бола мотт башха эшаш а боацаш. ДукхагIча даькъе уж бахаш ба вIашъюхе ядача цхьан шин юрта, Дагестане, автора даьй мехка санна.

Къамий группай меттаех аьлча, уж цар тайпашкеи кхоачашъеча социальни функцешкеи диллача дуккхача тайпара да. СССР-е эшарга хьежжа немций, поляккий, уйгурий, кхыдолча къамий группай меттала арахец политически а дешара а литература, школашка дешар хьех, къамий прозеи поэзии дегIайоагIа, театраша болх бу.

СССР-е шоай йоазув долаш 40 къам да. Цар шоай йоазуви тIаккха литературеи хьахилар хьалха тIехьадиса хиина халкъаш керда хьахилар, къамий культура тоаялар санна да. Советски Iаьдал латтача шерашка йоазув хьахиинад зIамигача а геттара зIамигача а къамий меттала. Художественни произведенеш араяьннай кеташ (1000 саг), ительменаш (1000 саг), юкагираш (400 саг) санна долча къамий меттала а. Советски Iаьдал даьхначул тIехьагIа хьалххара школашка, лакхерча классашка а тIехьа Iомабе болабаьб зIамигача къамий моттн литературей.

Цунца кхоачашъю метташа социализма хьалашка шоай лоархIамегIа ярех къамий культурни функцеш.

Къамий метташ массе оагIорахьа дегIаахарга хьежжа хул иштта доккхагIа долча къамий метташ цу халкъаша Iомадар а. Экономически политически культурни гIулакхашта эшаш хиларо ноакъостал ду республике. мехка дахача доккхагIа долча къаман мотт наха Iомабаро. Вай мехка из ба эрсий мотт. Мехка бахача нахах дукхагIа барий мотт Iомабара наьна мотт Iомар а санна деррнгача халкъий экономика, къаьстта культура массе оагIорахьа дегIаяра эшаш хIама да.

Ший болх чакхбоалаш автоpo белгалъю дегIаенача социализма хьалашка къамий культураш дегIайоалаяреи, вIаши гаргаозареи лоархIамегIа йола проблема. СССР-е массанахьа гуш йолча социалистически вахара уклада, марксизма - ленинизма идеологе ларда тIа къамий культураш вIаший гаргаозара, белгалдоаккх Агаева, чудоагIаш да «вIаши гIодар, дегIаахар, культураша дуккхача тайпара опыт дIа-юха эцар а». Из деррига тешаме ларда я хIара къаман культура тоаялара, хIаьта цо новкъостал ду чулоацам социалистически болаш, шоай къаман формашка диллача тайп-тайпара йола, уйла а характер а интернациональни йолаш йола бIарча цхьа советски культура дегIайоалае.

Олег ДОБРОВОЛЬСКИЙ,
филологически Iилмай кандидат.
(АПН).

ЖУРНАЛА АРГIАНАРА НОМЕР

Араяьннай «Сельские зори» яхача журнала 1975 шерара хьалхара номер.

«Юртбоахама къахьегамхой Ерригсоюзни социалистически яхь» яхача рубрика кIал кепатехай «Дона ялат» яха КПСС Ростовски обкома хьалхарча секретара Н. Бондаренкой статья. Автора дувц чоалханеча хьалашка Ростовски областа кхаш леладераша мишта толамаш доах. ХIаьта ростовчаний толамаш дика да. Иштта, дIадахача шера, ахка декъа лаьтта дале а, планагIа 3353 эзар тонн дIадала дезаш хиначи паччахьалкхенна 4101 эзар тонн ялат дIаделар Ростовски областа кхаш леладераша.

Хьайбаш леладераштА «Промышленни ларда тIа» яхача разделе кепатеха статьяш мотаю оаха. Йийшачоа пайда лургболаш я Воронежски областе йолча хьайбай комплексаша мишта болх бу дувцаш цу разделе кепатеха йола «Йоккхача чотах», хIаьта ВНИИЭСК Къилбаседа - Кавказски филиала Iилмахоша экономически Iилмай доктора И. Ульяничен технически Iилмай кандидата А. Шекаловен «Продукци яккхарга дIадодар лохдара торонаш» яха статьяш.

Краснодарски коа тIара оалхазараш леладеча фабрика къахьегамхоша дIадахача шера июнь бетта толамца кхоачашйир коа тIара оалхазарий дулх даккхарам фуаш гулдарам нийслагIча пятилетка планаш. Из толам мишта баьккхаб, хIаьта шоай балха опытах дувцаш цу фабрика специалисташа, къаьст - къаьстача болхлоша язъяьча статьяшта кепатехай «Ханал цаI-ах шу хьалха» яхача рубрикана кIал. Уж статьяш уйла тIайохийташ еша тIахьех оаха коа тIара оалхазараш леладераш.

Къилбаседа Кавказа дикагIдолча боахамашка хьайбашка Iа доаккхийтилга мишта вIаштIехьдаьккхад ха безам бараш цу боахамий балха опыт йовза безам бараш «Фермашка Iай» яхача рубрика кIал кепатеха «Хала а дац пайдане а да», «Методага хьежжа», «Чахи ялатахи яь гранулаш а телаш» яха статьяш еша тIахьех оаха.

Юрта боахама экономика Iомае безам барашта бакъахьа да «Производство вIаштIехьйоаккхилген экономикей» яхача разделе кепатеха статьяш йийщача. Къаьстта боккха теркам тIаувзаш я цу разделе кепатеха «Лаьтта хьоанал а лоархIаш», «Тешаме гIулакх», «Автопарк — йиззача хозрасчете» яха статьяш.

«Баьццадаараши коартолаш» яхача разделе йийшача дика пайда лургболаш я «Экономически хьаст» яхаш Дагестански политехнически институтa хьехархочо А. Сергеева язъяь статья. Теплични боахамо дукхагIа пайда лургболаш фу де деза дувц ший статья тIа автора.

ДIайийнача коартолашта доккха зе ду тIеххьарча хана карантийни зулам, дечо — колорадски чоапилго. Цу чоапилга духьала мишта хьовсам лоаттабе беза дувц «Колорадски чоапилга духьала» яхача разделе кепатехача заметкашка.

КIоарга чулоацам болаш а йийшача пайда лургболаш а кхы а дукха статьяш я «Сельские зори» яхача зональни журнала январски номера тIа кепатеха.

С. ЧЕРВОННЫЙ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЯЛСМАЛЕ — ХУНТАНА ДОАЛ ДЕРАШТА, КЪЕЛ — ЧИЛИЙЦАШТА

ТIема хунта экономика министра Фернандо Лениса яхачох, 1975 шу массе хIаманна доазонаш долеи цIенхаштта кхомбе безеи шу хургда. Шекояц, цу тайпа прогнозо миллионаш болча чилийций кердача шера цIей дездеш дог ураоттадаь ца хилар. ТIема Iаьдалий рупор йолча «Агрикультура» яхача радиостанце тешал дечох, маьхаш тIадеттадаларах Iазап озаш, фоартах оахка доаллаш бах уж.

Цхьабакъда, «доазонаш увттадара шеро» ший хана заговорщикашта финансировани яьча а цар гIулакхашта люстам тийннача а, хIаьта хIанз фашистски хунта ахчанца а политически а хьалловцаш йолча йоккхача капитала новкъарле ергья ала дац. Моттигерча олигархеиеи доазол дехьарча монополештеи мохк карабоалабар — ишта а хунтас лаьца курс.

Цуьна тIехьарчу дакъе доала тешал — Халкъа цхьаьоагIон правительство Чилийски телефонни компане экспроприаци ярах «Интернэшнл телефон энд телеграф корпорейшнана» (ИТТ) компенсаци еш 125 миллион доллар дIадала решени яь хилар. Цу компане акцей контрольни пакет законах йола Сальвадор Альенде правительство дIайоаккхача эггара доккхагIа дола дакъа лаьцача ИТТ яхача дукхача къамий концерна кара яр.

Хунта декрета тIа доашхаш да, компенсацех ахча дIадаларца паччахьалкхено корпораце акцешта тIахьожам а лоаттабергба, керттера лоархIам монополистически группай йолча къаман частни сектора акцеш кулг ца тохаш ютарг а я.

Иштта цу наькъаца, цкъа-дале, доазол дехьарча эксперташа мах бечох, экспроприровани яьча хIамай болча маьхал, цун технически хьал во хилар теркаме лаьцача, дукхха совгIа ахча компенсацех дIаэц ИТТ-ас, ШозлагIа-дале, акцей цхьа дакъа ИТТ-ца айхха бувзам болча нахьа кара дохарца [illegible] «Стандард электрик» яхача ший лоархIамегIа йолча филиала, цун предприятеш Сантьяго я.

Инарала Пиночета хьакхайкадаьд «Интернэшнл телефон энд телеграф корпорейшна» компенсацена лаьрхIа дIанийца ахча юха а Чиле экономикана юкъехьоргда, аьнна. Дага ца йохаш Iе йиш йий укхаза хунта керте латтачун хьалхарча «афоризмаех» цаI: «Ловзара бокъонаш дIаяйзачул тIехьагIа, капиталаш шоаш хьачуухаргда укхаза». ХIаьта бокъонаш Iалаьмате атта кхетае йиш йолаш я; империалистически монополешта хьалхашка шерра хьаеллалу наIараш. Йоккхача масштабаех дохкаш латт Чиле халкъа рузкъа.

Из процесс «законах» я аьнна алийтара духьа, «доазол дехьарча вкладаех йола положени» юкъейоалаяьй хунтас. Чиле доазол дехьарча монополешна [illegible] деррига бокъо [illegible] я из. [illegible] эша [illegible] лахьар дукхахьа хана денз Чили йовхаш хьайоагIаш хиннача компанеша.

Пайда ца боаккхалуш йисац моттигерча монополейи частни банкийн традиционни группа а. Хьалха хиннача даьшта дIаеннай Халкъа цхьоагIон правительство йолча хана Чиле экономика общественни сектора керттера ларда хиина 300 совгIа предприяти. Мехка юха хьахулаш латт латифундеш. Кхо миллион гектар дIалоацаш бола 3500 боахам хьалха лаьтта леладеш хиинача бIаьхийчарни дIабеннаб.

ТIема Iаьдалаша лерхIар, цар хьаяьхачох, ишта да; бокъонаш дукхагIа йолча кIезигагIбарий доходаш дукха халале 70 процент алсамъяхар.

ДукхагIбарий хьакъехьа доагIачох, цар вахар тахан геттара халача эттад. Пиночета дог доахийташ хиннача «экономика тоаяларо» царна къели моцали енай. Эггара кIезигагIа оттадаь алапи 39 эзар эскудо (налогаш а тIехь лаьрхIача, практике кхы а кIезигагIа да) вахара вIалла тоъаш дац. Цхьа шу. хьалха хиннавачул 2—4-зза дукхагIа мах бала беза чилийца дукххача товарех. Хьабе болх боацаш лелараш ахмиллион сагага дIакхаьчаб, вешта аьлча болх хьабе могаш болча нахах 15 процент бараш.

Мехка дегIаухаш боагIа духьаллаттарий болам. Чилийцаш духьала латт къизача репрессей наькъаца Iаьдал бе доалладе гIертача, къаман политикана духьала йолча фашистски режима.

О. ТРОФИМОВА,
АПН коментатор.

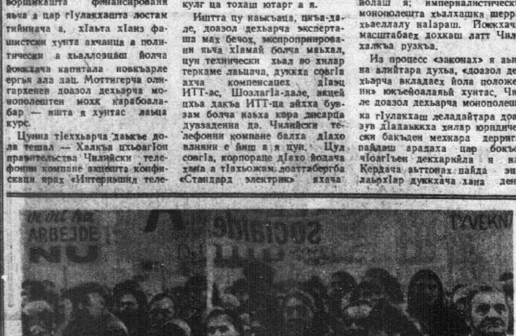

Ерригача Дане чакхъяьннай къахьегамхой хьал толхадар тIаерзаяь йолча правительства политикана духьалара демонстрацеш. Дуккхача демонстрацешкеи митингашкей дакъа лоацаш хиннараша дIахайтад сихха дегIадоагIаш латтача хьабе болх боацаш нах бисаран хIамай маьхаш лакхлуш латтаран духьала сихха ле мелдоагIар данза даргдоацаш хилар.

СУРТА ТIА: Копенгагене дуккхача наьха читинг йолча хана «ХIанззе а болх бе безам ба тха» — иштта да демонстранташа дIадехар.

НОРДИСК—ТАСС сурт.

ЯПОНСКИ БИЗНЕС ТIАГIЕРТАШ Я

ХIанз вай замаччухь дунен 90 совгIа долча мехкий экономикана юкъедахийта да японски капиталаш. Промышленно дегIаенача капиталистически мехкашка хьожалаь ца Iеш хIанз дегIаухаш долча мехкашка а хьежаду Японе ший ахча. Нагахь санна дегIаденача мехкашка рынхашкара ший позици чIоагIъе из гIерте, дегIаухача мехкашка дарегIа йола бедал лех японски монополеша.

Азе шоай гIулакхаш леладеш 35 эзар компани я, цига а Японски капитало шийна могар ду. Индонезе цо тIахьожам лоаттабу никель. олово, марганец даккхара, Филиппинашка — цIаст даккхара, Сингапуре — мехкдаьтта, Таиланде — каучук хьаяра. Цу гIулакхо монополешта торо лу бедал дIаахийтара тIахьожам лоаттабарал совгIа, цу мехкашкара дукха пайда хьаоза а.

Доллара цевальваци хиларои протекционистски тенденцеш США чIоагIъяларои Японски коммерсантий хьинар айдаьд. Хьинар шолхадаьккха чугIертаб уж Азе рынкашка. 1973 шера март бетта, Японе паччахьалкхен банка данннеех, цул цхьа шу хьалха хиннача нийсдича азиатски паччхьалкхенашка цо еш йола экспорт 52 процент алсам а яьнна, тIом чакхбаьннача ерригача хана хиннача рекордни суммага дIакхаьчар — 660 миллион доллар.

Шерагара шерага лакхлуш латт Къулбехьен - Малхбоален Азе мехкашца торговли еча бола Японе лоархIам. Цхьабакъда японски экспорта объем даим совйоал цу мехкашкара еча импортал. Соахка Японеца торговли еча мехкий районе шиъ ах миллиард доллар совъяьлар дефицит. Хьанйдеча товарах мах дIатакха средствашлахара цу мехкех дукхагIа раш «неновя займаш» ийе езача отт». ХIанз царех 500 миллиард нен совгIа декхар хьаьрчад.

Кертгерча даькъе бедал йоаккхаш йолча, ахфабрикаташи потребительски товараши хьадеча моттигерча предприятешта тIаерзаяь йола торговоэкономически экспансеш японски монополеша сихъяро дуккхача азиатски мехкий гIулакхаш леладечеи правительственнии гIозарий кхерам чIоагIбу. Регионални экономически гIулакхаш цхьана лелаларахи Азе паччахьалкхений кхелашта Японе ше «бехктокхаме я» аьнна хетийташ долчохи йолча фазашца ши экспанси японски капитал къайлаяхьа гIерте а, японски монополеша леладеча гIулакхий практико хьахьокх, къаман кадраш кийчъяра, инвестице объекташ дикагIа пайда лургболча тайпара дIа-хьа екъар, моттигера хIамаш чакхйоаха промышленность дегIакхувлар, иштта кхыяраш санна йола проблемаш, массаза санна, цар «хьаштий» рамкашта тIехьа йисалга.

ТIеххьарча хана токийски кепайоазоно кхераме а хеташ белгалдора японски монополеш чугIортара духьалара болам регнона мехкашка шерлуш латтилга. Къона паччахьалкхенаш хьашт долаш я цхьа бокъонаши нийсхои йолаш торговли е. Цу хьакъехьа доагIаш къамаьл дир Индонезе кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. Малика. «Токио симбун» яхача японски газета ше интервью луш цо аьлар: «Шийна эшаш йола бедал лохача маьхех Японе араувзаш хьахинна декхар Индонезена цо такха деза ха хьатIакхаьчай».

Японски монополей хьашташа духьале ю Азе Къулбехьен-Малхбоален дегIаухача мехкий хьашташта.

Б. ШУРШАЛИН,
(АПН).

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 январь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — «Чакхе йоаца улица» яха художественни фильм. 10.55 — Когсоаловаш фигурни хахкарах йола СССР-а чемпионат. ДIахьокхаш йола выступлени. Киевера передача. 13.55 — Передачай программа. 14.00 — Босбола телевидени. Документальни фильмай программа. 14.50 — Фадеев. Турпалий даьхе йолча. Литературах йола передача. 15.50 — Босбола телевидени. «Догам». 16.20 — «Ялат» яха телевизионни очерк. 16.50 — Босбола телевидени. Шун иллеши халхара ашараши шоана. 17.20 — Босбола телевидени. Къонал эфире я. 18.00 — «Джалка» яха коатIарча оалхазарий фабрика болх бе йолайолийташ я (нохчий меттала). 18.25 — «Котало». Передача дIахьу Советски Союза шозза Турпала Эскара инарала Батовс. 18.55 — Неаполитански иллеш доах УССР-а заслуженни артиста Огренича. Одессера передача. 19.25 — Байкало-Амурски машинникъ буллаш да тхо. Ленинградера передача. 19.55 — «Кречинске саг йоагIа моттиг» яхача телевизионни музыкальни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Кречинске саг йоагIа моттиг» яха телевизионни фильм дIахо дахьар». 22.35 — Советски композиторий романсаш дIаоал РСФСР-а заслуженни артистка Пясарецкос. 22.50 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Кенгуру» яха мультфильм. 18.25 — Киножурнал. 18.35 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.55 — Хоамаш, реклама. 19.00 — «Академик Арбузов» яха телевизионни фильм. 19.15 — Парте планаш — халкъа планаш. Октябрьнефта мехкадаьттея гази йоаккхача управлене парткома секретара Еловиковой выступлени. 19.30 — Шоана, бераш. 19.40 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).

15 январь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Берий технически творчества Ерригсоюзни кIирах хьакъехьа. 10.00 — Босбола телевидени. «Кречинске саг йоагIа моттиг» яха телевизионни музыкальни фильм. 13.55 — Передачай программа. 14.00 — Босбола телевидени. Социалистически мехкий телевидене документальни фильмай программа. 14.55 — Пушкина поэзия. 15.30 — Iалам довзарга да вайна. 15.55 — Босбола телевидени. «Сийна патруль» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 17.00 — «Iилма — тахан». 17.30 — Босбола телевидени. РСФСР-а заслуженни артиста Колакова дIаеш Тютчева стихаш. 18.00 — Грозненский газчакхйоаккха завод хьалъяь йоалаш латт. 18.30 — Центральни телевидене передача. 18.55 — Босбола телевидени. Телевидене Къилбаседа хIирий Дагестански студей «Лезгинка» яхача фильмаконцерта премьера. 19.25 — Босбола телевидени. Телевизорашка хIожарий хаттараштa жоп лу СССР-а Iилмай академе члена - корреспондента Афанасьевс. 19.55 — «Гуйран ди къовкъар» яхача телевизионни художественни фильма премьера. (Хьалхара сери). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Театрах дола дувцараш. Передача дIахьу Абалкина. 22.45 — Босбола телевидени. Классически ашарий концерт. Ленинградера передача. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.15 — Нохч - ГIалгIай телевидени радиои инструментальни ансамбла концерт. 17.45 — «Из тайпа професси йолаш я» яха документальни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. ХIара сурта тIа малх ба. 18.30 — «Чкъаьрий лувцархой Тундрегахьа дIахьо болх» яха телевизионни фильм. 18.45 — Нохч - ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий нохчийн меттала). 19.05 — «Никъ» яха документальни фильм. 19.20 — Халкъа эша товараш лакхара дикал йолаш арахецара тIехьа. Ачхой-Мартановски райпромкомбинат (нохчий меттала). 19.45 — Шоана, бераш.

РАДИО

14 январь

6.30 — «Юртара Iуйре». 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Цементни завода хьалхалаттараштa дола концерт (гIалгIай меттала). 16.00 — Сийлахь - йоккхача Котaлон 30 шу дизарга. «Даьхе бахьан тIемаш даьрий хьакъехьа», яха корреспонденца (гIалгIай меттала). 16.15 — «Республика химикий встречни план», яха корреспонденца (нохчий меттала). 16.30 — Халкъа тIахьожам дIахьош ба. 16.45 — «Къахьегамга хьежжа сийле я» яха корреспонденца. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

15 январь

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Юртара коммунистош болча» яха корреспонденца (гIалгIай меттала). 8.40 — Нохч-ГIалгIай симфонически ашараш (нохчий меттала). 16.00 — «Йоккха программа кхоачашъеш латт». яха корреспонденци. 16.15 — «Халкъа тIахьожам дIахьош ба». яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.30 — «Юртара вахар». БIаьстанга дика кийчо е (нохчий меттала). 16.45 — КПСС-а XXIV-ча съезда сопамаш кхоачашде. «Парте тIахьехама жоп луш». яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.20 — «ХIанзара ханара къона саг», яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозненски хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, къилбаседа-малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 2—7 градус, Грозне 4—6 градус шелал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, наг-нагахьа кIезиг-дукха лоа а делхаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсашка: 15 январе 7—12, 16 январе 3—8 градус шелал йолаш, деношка: 15 январе 2 градус шелалгара 3 градус йIовхалга кхоачаш, 16 январе 1—6 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 9 (3-гIа этаж), Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамерча секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделен — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Газет эрадувл шинарен, ерен, шоаттии деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револющe проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ 00280